

[illegible]

OBSAH:

strana

ZÁZNAM O ZMENÁCH	3
ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK.....	3
1. ÚVOD.....	4
1.1. Opis projektu:	5
1.2. Prehľad podkladov pre tvorbu Plánu BOZP	5
2. ZODPOVEDNOSŤ, PRÁVOMOCI A POVINNOSTI	5
2.1. Zodpovednosť, právomoci a povinnosti stavebníka (objednávateľa stavby).....	5
2.2. Zodpovednosť a povinnosti zhotoviteľa	6
A. Kniha BOZP a Kniha úrazov a poranení	7
B. Zodpovedné osoby.....	8
C. Zamestnanci.....	9
D. Dopravné prostriedky, stavebné stroje a mechanizmy	9
3. KOORDINÁCIA V OBLASTIACH BOZP A OPP	9
3.1. Koordinátor bezpečnosti	10
3.2. Komisia BOZP stavby.....	11
3.3. Koordinácia zhotoviteľa s podzhotoviteľmi.....	11
3.4. Koordinácia zhotoviteľa s prevádzkou verejných komunikácií	11
3.5. Povoľovanie prác.....	12
3.6. Uzatvorenie Dohody na spoločných pracoviskách	12
4. OBOZNAMOVANIE A ŠKOLENIA O BOZP A OPP	12
A. Oboznamovanie a informovanie zamestnancov	12
B. Oboznamovanie na stavenisku	12
C. Školenie (poučenie) pre krátkodobé návštevy.....	13
D. Špeciálne školenia a kurzy (profesné).....	13
5. MINIMÁLNE BEZPEČNOSTNÉ A ZDRAVOTNÉ POŽIADAVKY NA VYBAVENIE STAVENISKA.....	14
5.1. Bezpečné pracovné postupy a plánovanie prác	14
5.2. Organizačné zabezpečenie staveniska	15
A. Usporiadanie staveniska, zariadenia staveniska	15
B. Zásady pre udržiavanie poriadku na stavbe	15
C. Pracovný odev a OOPP	16
D. Dopravné komunikácie.....	16
E. Zabezpečenie otvorov a jám	16
F. Stabilita a pevnosť.....	16
G. Energetické rozvody	17
H. Skladovanie materiálov a konštrukčných prvkov	17
5.3. Práce vo výškach - pád z výšky a pád predmetov.....	18
5.4. Vyhradené technické zariadenia.....	20
A. Elektrické zariadenia.....	20
B. Práce blízko zariadení pod elektrickým napätím.....	20
C. Zdvíhacie zariadenia.....	20
5.5. Zariadenia a stroje	20
5.6. Zemné práce a výkopy	21
5.7. Konštrukcie, betonárske práce, debnenie.....	24
5.8. Nebezpečné a ohrozené priestory.....	24
5.9. Búracie práce.....	25
5.10. Ochranné pásma inžinierskych sietí	25

Označovanie podzemných vedení výstražnými fóliami	25
5.11. Bezpečnostné značky a signály	26
A. Tabuľa pri vstupoch na stavenisko stavby	26
B. Pravidlá pre umiestnenie a použitie značiek a signálov.....	26
6. POŽIARNA PREVENCIA, ÚRAZY, PRVÁ POMOC.....	26
6.1. Požiarne prevencia	26
6.2. Úrazy, prvá pomoc, lekárska starostlivosť	26
6.3. Komunikačný plán.....	27
7. PRÁCE S OSOBITNÝM NEBEZPEČENSTVOM.....	28
8. STAVEBNÉ PRÁCE V PRIESTOROCH BEZ VYLÚČENIA VEREJNOSTI.....	29
9. ODSTRAŇOVANIE STROMOV A KRÍKOV	29
10. PODMIENKY PRE PREVÁDZKU MOTOROVÝCH DOPRAVNÝCH VOZIDIEL	29
11. STAVBA A ÚPRAVA MOSTOV A PRIEPUSTOV	31
12. OBJEKTOVÁ SKLADBA STAVBY	31
13. ČASOVÝ PLÁN VÝSTAVBY	31
 PRÍLOHY	 32
PRÍLOHA Č.1 : PODSTATNÉ ZÁKONY, VYHLÁŠKY, NARIADENIA.....	32
PRÍLOHA Č.2 :ZOZNAM ZAMESTNANCOV ZHOTOVITEĽOV (VZOR).....	33
PRÍLOHA Č.3: OSNOVA VSTUPNÉHO OBOZNÁMENIA NA PRACOVISKÁCH STAVBY (VZOR).....	34
PRÍLOHA Č.4 : TABUĽA PRI VSTUPE NA STAVENISKO	35

ZÁZNAM O ZMENÁCH

Číslo zmeny: (revízie)	Účinnosť od:	Opravená, doplnená časť dokumentu:	Dôvod opravy resp. doplnenia:

ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK

BOZP	bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci
BPP	bezpečný pracovný postup
DUR	dokumentácia pre uzemné rozhodnutie
DSP	dokumentácia pre stavebné povolenie
EN	Európska norma
KBÚ	karta bezpečnostných údajov
NV SR	Nariadenie vlády Slovenskej republiky
OOPP	osobné ochranné pracovné prostriedky
OPP	ochrana pred požiarom
PHM	pohonné hmoty
POV	Projekt organizácie výstavby
PD	Projektová dokumentácia
PS	prevádzkový súbor
SO	stavebný objekt
STN	Slovenská technická norma
TDS	technický dozor stavebníka
TP	technologický postup
VN	vysoké napätie
VTD	výrobno technická dokumentácia
VTZ	vyhradené technické zariadenia
ŽP	životné prostredie

1. ÚVOD

Dôležité údaje stavby

Názov stavby : Most cez rieku Rimava za obcou Veľké Teriakovce, IDM M330-2774-001
Objekt: SO 01
Názov objektu: Most ev.č. M330 2774-001
Katastrálne územie : Veľké Teriakovce, Malé Teriakovce
Okres, VÚC : Rimavská sobota, Banskobystrický kraj
Bod kríženia s : potok Rimava
Staničenie na: 2774-III .tr. 0,365
Uhol kríženia : 91,8g
Výška priechodového prierezu : min. Q100+0,5m

Správca Banskobystrická regionálna správa ciest a.s.
Majerská cesta 94, 974 96 Banská Bystrica

Zhotoviteľ
projektovej dokumentácie : **HADE s.r.o.**
Jarabinková 8D, 821 09 Bratislava
IČO: 52 675 084
Zodpovedný projektant: Ing. Jozef Antol
Vypracoval: Ing. Jozef Antol

- 1) Plán bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci je vypracovaný v zmysle Zákona 124/2006 a Nariadenia vlády SR 396/2006 Z.z.
- 2) Vzťahuje sa na zamestnávateľov a fyzické osoby, ktoré sú podnikateľmi a nie sú zamestnávateľmi (podľa § 2 ods. 2 písm. b) zákona č. 124/2006 Z. z) a sú v zmluvnom vzťahu so stavebníkom resp. zhotoviteľom a podieľajú sa na realizácii stavby (ďalej len zhotovitelia).
- 3) Cieľom "Plánu bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci" je zaistenie bezpečnej práce pri zodpovedajúcich hygienických podmienkach pre všetkých zamestnancov zhotoviteľa a podzhotoviteľov v priestore stavenísk pri dosiahnutí bezpečnej realizácie projektu.
- 4) Všetky práce a činnosti v rámci stavby je potrebné vykonávať v súlade s právnymi a ostatnými predpismi na zaistenie BOZP platných v čase realizácie predmetnej so zreteľom na:
 - a) ochranu zdravia a bezpečnosti zamestnancov a personálu zhotoviteľov a ostatných strán zúčastnených na stavbe;
 - b) vytvorenie pozitívneho a bezpečného pracovného prostredia;
 - c) ochranu verejnosti pred zranením a materiálnymi škodami;
 - d) bezpečnosť cestnej premávky na príľahlých komunikáciách;
- 5) Plán BOZP môže byť upravovaný v závislosti od postupu plnenia úloh, výskytu úrazov alebo nehôd alebo dodatočných zmien v projekte.
- 6) Zmenu alebo aktualizáciu Plánu BOZP inicializuje:
 - v prípade zmien PD poverený koordinátor dokumentácie,
 - v ostatných prípadoch poverený koordinátor bezpečnosti stavby
 - stavebník ako aj zhotoviteľ prostredníctvom povereného koordinátora dokumentácie alebo povereného koordinátora bezpečnosti stavby
- 7) Zmeny a doplnky Plánu BOZP musia byť zapísané do hlavného stavebného denníka koordinátorom bezpečnosti a musia byť o nich oboznámení zamestnanci a zhotovitelia, ktorých sa to týka.

8) Plán BOZP ustanovuje pravidlá na vykonávanie prác na stavenisku, v rámci týchto pravidiel sú uvedené odkazy na všeobecne záväzné predpisy (z dôvodu zdôraznenia všeobecnezáväzných ustanovení) a technické normy platné v čase realizácie predmetnej stavby.

1.1. Opis projektu:

9) Predmetom stavby je rekonštrukcia mostného objektu a príslušného úseku cesty.

1.2. Prehľad podkladov pre tvorbu Plánu BOZP

10) Plán BOZP je spracovaný na báze platných právnych predpisov Európskeho spoločenstva a Slovenskej republiky. Ďalším podkladom pri tvorbe Plánu BOZP boli:

- Projektová dokumentácia v stupni DSPRS vrátane DP
- Platné normy a predpisy

2. ZODPOVEDNOSŤ, PRÁVOMOCI A POVINNOSTI

2.1. Zodpovednosť, právomoci a povinnosti stavebníka (objednávateľa stavby)

1) Stavebník poverí jedného koordinátora dokumentácie alebo viacerých koordinátorov dokumentácie plnením úloh podľa § 5 Nariadenia vlády č.396/2006 Z.z.

2) Stavebník poverí jedného koordinátora bezpečnosti alebo viacerých koordinátorov bezpečnosti plnením úloh podľa § 6 Nariadenia vlády č.396/2006 Z.z. pre každé stavenisko, na ktorom bude vykonávať práce viac ako jeden zamestnávateľ alebo viac ako jedna fyzická osoba, ktorá je podnikateľom a nie je zamestnávateľom.

3) V zmysle § 3 ods. (3) NV SR 396/2006 Z.z. stavebník pred začatím prác predloží inšpektorátu práce, v ktorom územnom obvode sa stavenisko nachádza, oznámenie podľa prílohy č.1 predmetného nariadenia vlády.

4) Stavebník je povinný zaistiť preukazné odovzdanie Plánu bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci každému svojmu zmluvnému partnerovi podieľajúci sa na zhotovení diela.

5) Právo vykonávať kontrolu dodržiavania povinností zhotoviteľa v oblasti BOZP majú:

- poverení zamestnanci stavebníka (objednávateľa)
- poverený koordinátor bezpečnosti (§ 3 ods. 1 a § 6 Nariadenia vlády č.396/2006 Z.z.)
- osoby poverené výkonom technického dozoru stavebníka (objednávateľa)

V oblasti BOZP sú metodicky vedení koordinátorom bezpečnosti a musia byť podrobne zoznámení s problematikou BOZP v oblasti svojej odbornej spôsobilosti.

6) Stavebník pri odovzdaní staveniska určí zhotoviteľovi v zmysle vypracovaného projektu organizácie výstavby a zaznamená do zápisu o odovzdaní pracoviska :

- a) vstup a pohyb osôb, vozidiel a mechanizmov,
- b) miesto a spôsob pripojenia na zdroj technologickej vody,
- c) miesto a spôsob pripojenia na zdroj el. energie,
- d) sociálne priestory,
- e) skladovacie priestory, možnosti na skladovanie stavebných materiálov

7) Stavebník zabezpečí :

- písomné poverenie svojich zamestnancov vykonávať kontrolu dodržiavania povinností zhotoviteľov stavby v oblasti BOZP. Zoznam poverených zamestnancov je uložený u koordinátora bezpečnosti stavby
- vypracovanie sankčného poriadku pre neplnenie zásad a povinností zhotoviteľa v oblasti BOZP a jeho aktualizáciu .

8) Sankčný poriadok pre neplnenie zásad a povinností zhotoviteľa v oblasti BOZP musí byť súčasťou zmlúv resp. dohôd medzi stavebníkom a zhotoviteľmi stavby.

2.2. Zodpovednosť a povinnosti zhotoviteľa

- 1) Zhotoviteľ zabezpečí pre zodpovedných vedúcich zamestnancov a zodpovedné osoby na stavbe¹ pred začatím prác poučenie zamerané na problematiku dodržiavania predpisov BOZP a ochrany pred požiarmi a o zvlášťnej povahe a stave zariadení, na ktorých alebo v blízkosti ktorých bude zhotoviteľ pracovať.
- 2) Každý zhotoviteľ je plne zodpovedný za činnosť svojich zástupcov, kontrolných orgánov a zamestnancov. Musí dodržiavať všetky pravidlá BOZP a OPP (podstatné zákony, vyhlášky, nariadenia vlády, normy a predpisy sú uvedené v prílohe č.1). Nič tu obsiahnuté nemôže zhotoviteľa zbaviť tejto zodpovednosti či záväzku.
- 3) Zhotoviteľ je povinný poveriť výkonom funkcie stavbyvedúceho na stavenisku odborne spôsobilú osobu podľa § 45 stavebného zákona č. 50/1976 Zb. v znení platných zmien a doplnkov.
- 4) Plán BOZP je neoddeliteľnou súčasťou stavebnej dokumentácie a musí sa v plnej miere dodržiavať. Zhotoviteľ je plne zodpovedný za rešpektovanie stanovených pravidiel a postupov v oblasti BOZP a OPP. Akékoľvek výnimky musia byť najprv prerokované s koordinátorom bezpečnosti. Zhotovitelia sú povinní preukazne oboznámiť s obsahom Plánu bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci (najmä s preventívnymi opatreniami BOZP, zahrnutými v tomto pláne) všetkých svojich zamestnancov a svojich podzhotoviteľov a vyžadovať ich dodržiavanie. Oboznámenie je súčasťou „Oboznámenia pred vstupom na stavbu“ (časť 4 tohto Plánu BOZP)
- 5) Za organizáciu BOZP u zhotoviteľa je zodpovedný vedúci stavby alebo ním poverená osoba s potrebnými kvalifikačnými predpokladmi.
- 6) Každý zhotoviteľ zodpovedá za kvalifikáciu, odbornú spôsobilosť a zdravotnú spôsobilosť svojich zamestnancov, za ich poučenie a overenie znalostí z predpisov BOZP a ochrane pred požiarmi
- 7) Pred začatím prác predkladá zhotoviteľ koordinátorovi bezpečnosti menný zoznam všetkých zamestnancov zúčastnených na stavebnej činnosti v členení podľa podzhotoviteľov (vzor je v prílohe č. 2) Zhotoviteľ priebežne aktualizuje zoznam zamestnancov podľa podzhotoviteľov a v pravidelných intervaloch určených koordinátorom bezpečnosti mu ich predkladá.
- 8) Každý zhotoviteľ zodpovedá za bezpečné a zdravotne nezávadné pracovné prostredie, v ktorom musia byť identifikované, analyzované a kontrolované alebo vylúčené nebezpečné operácie na základe hodnotenia rizík.
- 9) Každý zhotoviteľ vypracuje dokument o posúdení rizika (analýza nebezpečenstiev a identifikácia ohrození) pri všetkých činnostiach vykonávaných zamestnancami s popisom nebezpečenstva a ohrozenia pre všetky ním vykonávané činnosti na tejto stavbe (v súlade s §6 ods.1 písm. c) zákona 124/2006 Z. z.). V rámci posúdenia rizika je nutné vyhodnotiť nebezpečenstvá a ohrozenia vyplývajúce aj:
 - z umiestnenia pracoviska,
 - z pracovnej činnosti pre okolie,
 - pre súbežne vykonávané práce,
 - pre nadväzne vykonávané práce,

Dostatočne včas pred zahájením prác predloží zhotoviteľ dokument o posúdení rizika koordinátorovi bezpečnosti spolu s TP (bezpečným pracovným postupom).

Podľa konkrétnej situácie je nutné dokument o posúdení rizika a plány bezpečnostných opatrení priebežne aktualizovať. Tieto informácie je nutné v písomnej (resp. elektronickej) forme bezprostredne odovzdávať koordinátorovi bezpečnosti v záujme zaistenia informovanosti ostatných podzhotoviteľov na stavbe. Na spoločnom pracovisku viacerých zhotoviteľov si zodpovední zamestnanci jednotlivých zhotoviteľov preukaznou formou odovzdajú dokument o posúdení rizika pre všetky ním vykonávané činnosti na danom spoločnom pracovisku

¹ definícia v zmysle Zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon)

10) Zhotoviteľ je ďalej povinný dodržiavať najmä nasledovné povinnosti:

- a) počas výstavby dodržiavať príslušné zákony, vyhlášky a predpisy BOZP a ochrany pred požiarom pri prácach súvisiacich s predmetnou stavbou. Povinnosť platí v plnom rozsahu aj pre zamestnancov podzhotoviteľov a poddodávateľov,
- b) plniť ohlasovaciu povinnosť podľa zákona č. 124/2006 Z. z. v prípade vzniku nebezpečnej udalosti, nehody a mimoriadnej udalosti (úraz, havária, požiar a pod.) príslušným štátnym orgánom a vznik takejto udalosti oznámiť neodkladne aj objednávateľovi s cieľom zabezpečiť objektívne vyšetrovanie,
- c) zamestnanci zhotoviteľa sa musia zdržiavať iba na určenom pracovisku a pohybovať sa len v určených priestoroch (rozumie sa aj prístup na pracovisko)
- d) zabezpečiť viditeľné označenie zamestnancov a používanie OOPP v zmysle Plánu BOZP stavby
- e) používať výhradne miesta a spôsoby pripojenia el. energie a ostatných médií určené objednávateľom pri odovzdaní staveniska,
- f) uskladiť náradie, materiál a ostatné veci len na mieste, ktoré určil objednávateľ pri odovzdávaní staveniska,
- g) dodržiavať čistotu a poriadok na pracovisku,
- h) dodržiavať zákaz požívania alkoholických nápojov a zákaz pracovať pod vplyvom alkoholu a omamných látok v priestoroch stavby,
- i) pri zriadení a prevádzke zariadenia staveniska dodržiavať povinnosti zhotoviteľa uvedené v časti 5 Plánu BOZP
- j) oznamovať koordinátorovi bezpečnosti každé prerušenie stavebných prác
- k) nahlásiť bezodkladne písomne koordinátorovi bezpečnosti zmeny počtu a údajov o právnických a fyzických osobách, vykonávajúcich činnosť na stavenisku,
- l) udržiavať a prevádzkovať motorové vozidlá, stroje a mechanizmy v spôsobilom technickom stave a bez poškodzovania životného prostredia.

A. Kniha BOZP a Kniha úrazov a poranení

11) Zhotoviteľ bude viesť „Knihu BOZP“ a „Knihu úrazov a poranení“, ktoré budú uložené u vedúceho stavby, s evidenciou záznamov o oboznámeníach (školeniach), o kontrolách BOZP, o nehodách a úrazoch, o požiaroch, dopravných nehodách, technických haváriách, haváriách na životnom prostredí, pracovných úrazoch a pod..

12) Vzory Knihy BOZP a Knihy úrazov a poranení vypracuje koordinátor bezpečnosti stavby a budú samostatnými prílohami č. 5 a 6 k Plánu BOZP.

13) Kniha BOZP obsahuje minimálne :

- Záznamy o oboznámení pracovníkov zhotoviteľa o BOZP podľa časti 4 tohto Plánu BOZP
- Dôležité záznamy o BOZP a OPP
- Vykonané kontroly a inšpekcie v oblasti BOZP a OPP na stavbe
- Záznamy o vykonanej kontrole z podozrenia požitia alkoholických nápojov

14) Kniha BOZP a OPP je doplnená samostatnou dokumentáciou BOZP a OPP, v ktorej vedie zhotoviteľ:

- zhodnotenie rizík pri stavebných prácach vlastné a od podzhotoviteľov,
- bezpečnostné inštrukcie/pokyny od koordinátora bezpečnosti a vedúceho stavby,
- evidencia písomných povolení na prácu
- evidencia povolení na činnosti so zvýšeným nebezpečenstvom požiaru ,
- prehľad o odbornej spôsobilosti zamestnancov na vyhradených technických zariadeniach, zväračov a stavebných strojníkov,
- prehľad zamestnancov vyškolených pre výkon protipožiarnej asistenčnej služby a doklady o ich odbornej príprave,
- doklady o odborných prehliadkach technických zariadení
- karty bezpečnostný údajov od všetkých chemických látok použitých zamestnancami na stavbe,

15) Kniha úrazov a poranení obsahuje minimálne :

- Smernica na určenie postupov pri vzniku úrazu a nebezpečnej udalosti
- Predtlač evidencie pracovných úrazov na stavbe
- Predtlač evidencie nebezpečných udalostí a iných úrazov ako pracovných

B. Zodpovedné osoby

16) Zodpovednou osobou je osoba určená zhotoviteľom na odborné riadenie osôb vykonávajúcich stavebné práce na zverenom úseku s právomocou samostatne rozhodovať, najmä stavbyvedúci, majster a vedúci pracovnej skupiny.

Vedúci stavby

17) Pod pojmom vedúci stavby v Pláne BOZP rozumieme hlavného stavbyvedúceho zhotoviteľa.

18) Zodpovedá za kompletnú problematiku BOZP a OPP na stavbe, najmä za:

- uplatňovanie BOZP a OPP, ochrany životného prostredia a požiarnej ochrany na stavbe v zmysle všeobecne právne záväzných predpisov, interných smerníc zhotoviteľa a za dodržiavanie "Plánu bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci"
- prerokovanie požiadaviek (tém) z "Plánu bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci" na úvodných a koordinačných poradách so zhotoviteľmi
- pobyt a činnosť návštev vedenia stavby a kontrolných zamestnancov zhotoviteľa pri ich krátkodobých pobytoch na stavbe, s dôrazom na dodržiavanie pravidiel, školení o BOZP a vybavení OOPP,.
- to, aby boli na stavbe pred začatím prác vypracované technologické postupy.

19) Ďalšie zodpovednosti a povinnosti vedúceho stavby vo vzťahu k BOZP a OPP

- Formou obchôdzok vykonáva priamy dozor nad uplatňovaním pravidiel BOZP a OPP na stavbe , zúčastňuje sa auditov BOZP a OPP na stavbe.
- Schvaľuje vyhodnotenie vykonaných kontrol a obchôdzok BOZP a zodpovedá, aby zistené nedostatky boli čo najskôr odstránené
- Koordinuje práce podzhotoviteľov
- Určuje vedúcich prác, koordinuje ich práce a vrcholovo zodpovedá za dodržiavanie metodiky a postupov záväzných pre práce v PMO

Stavbyvedúci

20) K tejto funkcii patrí priama kontrola zamestnancov stavby a výber aktuálnych postupov a metód výstavby. Zodpovedá za :

- uplatňovanie BOZP, ochrany životného prostredia a požiarnej ochrany na stavbe v zmysle všeobecne právne záväzných predpisov, interných smerníc zhotoviteľa a za dodržiavanie "Plánu bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci"
- vyšetrovanie a ohlasovanie pracovných úrazov a prijíma nápravné opatrenia
- dodržiavanie právnych ustanovení a interných predpisov o OPP na danom teritóriu
- pobyt a činnosť návštev a externých zamestnancov (pod)zhotoviteľa pri ich krátkodobých pobytoch na stavbe, s dôrazom na dodržiavanie pravidiel, školení BOZP a vybavení OOPP.
- to, aby boli na stavbe pred začatím prác vypracované technologické postupy a pracovné postupy.
- to, že pracovné náradie, stroje a zariadenia, ktoré potrebujú zamestnanci k práci sú v odpovedajúcom prevedení, udržiavané v bezpečnom stave a že metódy a postupy výstavby sú v súlade so smernicami a predpismi BOZP a OPP.
- to, že pracovníci na ním riadenej stavbe dbajú na dodržiavanie BOZP, OPP a dodržujú odborné rady a pokyny koordinátora bezpečnosti
- evidenciu osôb prítomných na stavbe
- realizáciu nápravných opatrení, keď sú zistené nedostatky v oblasti BOZP a OPP.

21) Ďalšie zodpovednosti a povinnosti stavbyvedúceho vo vzťahu k BOZP a OPP :

- formou obchôdzok vykonáva priamy dozor nad uplatňovaním pravidiel BOZP a OPP na stavbe a zúčastňuje sa auditov BOZP a OPP na stavbe.
- vydáva povolenie pre práce
- koordinuje práce svojich podzhotoviteľov
- pre aktivity na vyčlenených stanovištiach (po odsúhlasení podmienok koordinátorom bezpečnosti), vydáva písomné povolenie na činnosti zo zvýšeným nebezpečenstvom vzniku požiaru

Majstri a vedúci pracovných skupín

22) Majstri a vedúci pracovných skupín sú zodpovední za prenášanie informácií v oblastiach BOZPa OPP, a za priamy dohľad nad dodržiavaním pravidiel BOZP a OPP u svojej skupiny

23) Zodpovedajú za znalosti svojich podriadených zamestnancov a praktické dodržiavanie pravidiel BOZP a OPP.

24) Majstri a vedúci pracovných skupín musia poznať "Plán BOZP" a musia byť schopní zaistiť dodržiavanie pravidiel a štandardov BOZP a OPP.

C. Zamestnanci

25) Pod pojmom zamestnanci v Pláne BOZP rozumieme osoby, ktoré vykonávajú činnosti na stavbe v zamestnaneckom vzťahu (alebo obdobnom) k zhotoviteľovi a taktiež všetky samostatne zárobkovo činné osoby, ktoré vykonávajú činnosti na stavbe na základe obchodného vzťahu so zhotoviteľom.

26) Každý zamestnanec zhotoviteľa je povinný dodržiavať stanovené bezpečnostné pravidlá, metódy a postupy, používať zodpovedajúce bezpečnostné pomôcky, vhodné nástroje a prístroje a chovať sa spôsobom, ktorý zaručuje bezpečnosť jeho i ostatných pracovníkov a nezadá príčinu k vzniku pracovného úrazu a požiaru.

27) Zamestnanci musia dodržiavať bezpečné pracovné postupy. Sú povinní informovať príslušného priameho nadriadeného, stavbyvedúceho resp. koordinátora bezpečnosti o nebezpečných podmienkach, postupoch a chovaní v ich pracovných priestoroch. Sú vyzývaní vytvárať návrhy pre elimináciu vyššie uvedených negatívnych vplyvov.

28) Vedúci zamestnanci a zodpovedné osoby zhotoviteľa sú zodpovední za osobné dodržiavanie pravidiel BOZP všetkých zamestnancov pod svojím vedením a požiarnej bezpečnosti na pracovisku.

D. Dopravné prostriedky, stavebné stroje a mechanizmy

29) Zhotovitelia môžu na stavenisku používať len stroje, zariadenia, nástroje a náradie, ktoré sú v dobrom technickom stave, sú náležite udržiavané, správne inštalované a certifikované (pokiaľ to vyžadujú príslušné predpisy).

30) Stroje, zariadenia a nástroje (ďalej len „zariadenia“) môžu obsluhovať len osoby s náležitou odbornou a zdravotnou spôsobilosťou a ich obsluha musí byť vykonávaná v súlade s návodom výrobcu. Je zakázané používať poškodené zariadenia, najmä pokiaľ sa poškodenie týka ochranných a bezpečnostných prvkov (napr. poškodené alebo chýbajúce kryty pohyblivých/ rotujúcich častí, poškodená izolácia živých častí pod napätím, nefunkčné bezpečnostné vypínače a ochrany, chýbajúce alebo nečitateľné popisy/označenie ovládačov a pod.).

31) Dopravná technika, stavebné stroje, strojné a elektrické zariadenia musia byť označené názvom či logom zhotoviteľa (podzhotoviteľa) a musia byť označené nápisom (tabuľkou) preukazujúcou príslušnosť k stavbe.

32) Každý mechanizmus pred zaradením na stavbu musí mať zdokladovanú technickú spôsobilosť uloženú u príslušného stavbyvedúceho: platné technické kontroly, vykonané revízie, prehliadky, skúšky, a pod.

33) Zariadenia používané na stavbe musia byť pravidelne najmenej 1× týždenne vizuálne kontrolované z hľadiska BOZP. Pokiaľ sa zistí poškodenie, musí byť zariadenie okamžite vymenené alebo opravené. Koordinátor bezpečnosti je oprávnený poškodené zariadenia vylúčiť z ich užívania na stavbe.

34) Pokiaľ je pre obsluhu zariadenia požadovaná odborná spôsobilosť, je obsluha povinná mať na stavenisku k dispozícii zodpovedajúci doklad (preukaz, osvedčenie a pod.) a na požiadanie ho predložiť koordinátorovi bezpečnosti.

35) Každý zhotoviteľ je povinný predložiť koordinátorovi bezpečnosti zoznam všetkých pracovných strojov a zariadení, ktoré bude na stavenisku používať spolu s identifikáciou ohrození spojených s ich používaním. Vzor zoznamu stavebných a dopravných strojov a zariadení, ktorých použitie pri realizácii stavby sa predpokladá je uvedený v prílohe 2.

36) Ďalšie špecifikácie sú v časti 5 tohto Plánu BOZP

3. KOORDINÁCIA V OBLASTIACH BOZP A OPP

1) Koordináciu projektovej dokumentácie a jej zmien z hľadiska zaistenia bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci zabezpečuje koordinátor projektovej dokumentácie, menovaný v zmysle § 3 ods. 1 nariadenia vlády SR č. 396/2006 Z.z..

2) Koordináciu plnenia úloh BOZP pri realizácii prác na stavenisku zabezpečuje koordinátor bezpečnosti, menovaný stavebníkom v zmysle § 3 ods. 1 nariadenia vlády SR č. 396/2006 Z.z..

- 3) Ustanovením koordinátora bezpečnosti sa zhotoviteľia nezbavujú zodpovednosti za bezpečnosť a ochranu zdravia svojich zamestnancov pri práci, ktorá pre nich vyplýva z príslušných právnych predpisov.
- 4) Všetci účastníci stavby sú povinní pri výkone svojej činnosti na stavbe zohľadňovať pokyny koordinátora bezpečnosti a poskytovať mu potrebné informácie o BOZP, súvisiace s výkonom ich prác a činnosti na stavbe.
- 5) Práce vykonávané viacerými zhotoviteľmi súčasne musia byť navzájom koordinované a vykonávané takým spôsobom, aby nedošlo k vzájomnému ohrozeniu bezpečnosti a zdravia zamestnancov. Musia byť prijaté opatrenia, ktoré budú vymedzovať a upresňovať zodpovednosť pre každého zúčastneného zhotoviteľa.

3.1. Koordinátor bezpečnosti

6) Koordináciu plnenia úloh pri realizácii prác na stavenisku z hľadiska zaistenia bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci zabezpečuje koordinátor bezpečnosti.

7) Základné povinnosti koordinátora bezpečnosti:

- Plní úlohy uvedené v § 6 Nariadenia vlády SR č. 396/2006 Z.z.
- Upozorňuje zainteresované strany na zmeny pravidiel a postupov BOZP .
- Organizuje za podpory vedúceho stavby pravidelný audit BOZP na stavbe za účasti zhotoviteľov.
- Koordinuje v spolupráci s vedúcim stavby vyšetrowanie pracovných úrazov a technických havárií.
- Udržiava v potrebných prípadoch kontakt s inšpektorátom práce a ostatnými štátnymi orgánmi v prípadoch súvisiacimi s BOZP
- Pracuje v tesnej súčinnosti so všetkými pracovníkmi stavebníka, technického dozora, a zhotoviteľov, ktorí sú zainteresovaní na obmedzovaní alebo úpravách všetkých podmienok a postupov, ktoré sú považované za nebezpečné alebo zdravie ohrozujúce prostredníctvom:
 - a) vydávania bezpečnostných pokynov (inštrukcií)
 - b) poskytovania odborných rád a návodov
 - c) presadzovania pracovných postupov prospešných BOZP a OPP
- O vykonaných kontrolách BOZP vykonáva samostatné zápisy, ktoré predkladá vedúcemu stavby na riešenie zistených nedostatkov.
- Organizuje a vykonáva oboznámenia pred vstupom na stavbu a školenia BOZP s témou „Plán BOZP na stavbe“ pre určených pracovníkov stavby
- Stanovuje požiadavky na technologické postupy z hľadiska BOZP (bezpečné pracovné postupy) a vyžaduje ich plnenie (revízia, odsúhlasenie, spätná väzba)

8) Koordinátor bezpečnosti je oprávnený:

- zúčastňovať sa všetkých dôležitých pracovných porád a stretnutí (ako sú kontrolné dni, operatívne porady a pod.);
- organizovať pracovné porady a stretnutia pre riešenie otázok v oblasti BOZP
- požadovať predloženie TP (bezpečných pracovných postupov) a KBÚ;
- požadovať od zhotoviteľov odôvodnené úpravy TP (bezpečných pracovných postupov);
- požadovať predloženie dokumentácie a evidencie o absolvovaní príslušných školení a výcviku pracovníkov, resp. dokladu o ich požadovanej odbornej a zdravotnej spôsobilosti;
- požadovať predloženie prevádzkovej / sprievodnej dokumentácie k strojom a zariadeniam používaných na stavenisku;
- kontrolovať dodržiavanie pravidiel BOZP na stavenisku;
- vykonávať u pracovníkov stavby skúšku na požitie alkoholu, omamných a psychotropných látok;
- vykázať pracovníka zo staveniska, pokiaľ je pod vplyvom alkoholu alebo omamných a psychotropných látok, alebo pokiaľ závažným spôsobom porušuje pravidlá BOZP;
- prerušiť alebo zastaviť výkon prác pokiaľ hrozí bezprostredné ohrozenie života alebo zdravia pracovníkov;
- nariadiť prerušenie prác v prípade porušenia povinností vyplývajúcich z plánu BOZP a následnému neodstráneniu nedostatkov
- navrhnúť vedúcemu stavebnotechnického dozoru uplatniť sankcie zmluvne dohodnuté medzi Stavebníkom a Zhotoviteľom resp. navrhnúť vedúcemu stavby uplatniť sankcie zmluvne dohodnuté medzi Zhotoviteľom a jeho podzhotoviteľmi.

9) Dôsledky a škody vyplývajúce z prerušenia prác nariadených koordinátorom bezpečnosti znáša príslušný zhotoviteľ, na ktorého strane došlo k zanedbaniu povinností.

3.2. Komisia BOZP stavby

10) Komisia BOZP stavby je pracovná skupina pre vyhodnotenie dodržiavania zásad BOZP a prijímania návrhov na zlepšovanie stavu BOZP na stavbe. Komisiu BOZP stavby tvoria odborníci v oblasti BOZP zainteresovaných spoločností na stavbe – objednávateľa, prevádzky resp. správcu, zhotoviteľa, podzhotoviteľov, stavebnotechnického dozoru. Do Komisie BOZP môžu byť podľa potreby prizývaní pracovníci inšpektorátov práce, technickej inšpekcie, polície, apod..

11) Koordinátor bezpečnosti minimálne jedenkrát za mesiac organizuje pracovné stretnutie „Komisie BOZP stavby“.

12) Komisia BOZP stavby na svojich zasadnutiach najmä:

- zhodnotí činnosť na stavbe za uplynulé obdobie z hľadiska dodržiavania zásad BOZP
- prerokuje každý pracovný úraz resp. mimoriadnosť v oblasti BOZP na stavbe a prijme opatrenia pre elimináciu podobnej udalosti
- stanovuje úlohy pre zlepšenie stavu v oblasti BOZP na stavbe
- prerokuje aplikáciu nových (aktualizovaných) predpisov v oblasti BOZP
- prerokuje zložité resp. náročné činnosti na stavbe v budúcom období z pohľadu BOZP

13) Koordinátor bezpečnosti zhotoviteľa vyhotoví zápis z každého zasadnutia Komisie BOZP.

3.3. Koordinácia zhotoviteľa s podzhotoviteľmi

14) Koordinácia bude prebiehať na poradách so zhotoviteľmi, na ktorých budú prerokované všeobecné témy BOZP a ich praktické realizácie

15) Na úvodných poradách a koordinačných poradách vedúci stavby v spolupráci s koordinátorom bezpečnosti stanovia v zázname (zápise) z porady:

- ktorý zhotoviteľ a v akom čase realizuje, udržiava a likviduje plánované spoločné bezpečnostné opatrenia v spoločných priestoroch
- ktorý zhotoviteľ sa stará o poriadok a čistotu na stavenisku

3.4. Koordinácia zhotoviteľa s prevádzkou verejných komunikácií

16) Spolupráca v oblastiach BOZP bude prebiehať priebežne po celú dobu realizácie projektu.

17) Zástupcovia správcu komunikácie budú podľa potreby pozývaní na koordinačné porady a inšpekcie BOZP. Problematika BOZP bude trvalo jedným z bodov na všetkých koordinačných poradách

3.5. Povoľovanie prác

18) Zahájenie prác na stavenisku je možné vykonávať len na povolenie, ktoré vydáva vedúci stavby v spolupráci s koordinátorom bezpečnosti na základe schválených technologických postupov, v ktorých sú obsiahnuté požiadavky na zaistenie BOZP.

19) Stavbyvedúci (ako zodpovedný zástupca štatutárneho orgánu právnickej osoby alebo fyzickej osoby-podnikateľa) vydáva písomný pokyn na zabezpečenie ochrany pred požiarom pre činnosti so zvýšeným nebezpečenstvom vzniku požiaru, ktoré nie sú z hľadiska ochrany pred požiarom upravené osobitnými predpismi. Pri činnostiach spojených so zvarovaním, s tepelným delením a s ďalšími spôsobmi spracúvania kovov, pri ktorých sa používa zvaracie zariadenie na miestach s možnosťou vzniku požiaru alebo výbuchu vydáva písomné povolenie na zvarovanie pred jeho začatím a určuje podmienky z hľadiska protipožiarnej bezpečnosti, po ktorých splnení možno túto činnosť vykonávať.

20) Akékoľvek výkopové práce sa môžu vykonávať len na povolenie stavbyvedúceho.

21) Práce na technických zariadeniach a pri určitých činnostiach si vyžadujú špeciálne povolenia (príkaz "B" pri práci na elektrickom zariadení pod napätím resp. v jeho blízkosti, povolenie na zvarovanie, rezanie, a na práce s otvoreným ohňom, apod.)

22) Pred zahájením každej práce, na ktorú bolo vydané "Povolenie" alebo "Príkaz", organizuje najbližší nadriadený určených zamestnancov a príslušnej požiarnej hliadky (ak je potrebná) krátku pracovnú poradu a poučenie o BOZP, o čom vykoná preukazný zápis do Knihy BOZP.

3.6. Uzatvorenie Dohody na spoločných pracoviskách

23) Ak zamestnanci viacerých zamestnávateľov alebo fyzické osoby oprávnené na podnikanie plnia úlohy na spoločnom pracovisku tak, že môže byť ohrozená ich bezpečnosť alebo zdravie, je spolupráca zamestnávateľov a týchto osôb pri prevencii, príprave a vykonávaní opatrení na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, koordinácia činností a vzájomná informovanosť súčasťou uzavretých dohôd.

Obsahom dohody je:

- určenie kto je povinný vytvoriť podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia zamestnancov na spoločnom pracovisku a v akom rozsahu
- vymedzenie pracovísk alebo pracovných priestorov jednotlivých podzhotoviteľov, spôsob a ďalšie podmienky ich odovzdávania a preberania
- špecifikovať otázky zabezpečenia spoločných pracovísk z hľadiska udržiavania poriadku, označovania, alebo zabezpečenia zdrojov ohrozenia, určenia režimu vstupu a pohybu zamestnancov alebo cudzích osôb na týchto pracoviskách, zabezpečenia prvej pomoci pre prípad vzniku úrazu

24) Zamestnávateľa, ktorých zamestnanci plnia úlohy na spoločnom pracovisku, sú povinní navzájom sa informovať najmä o možných ohrozeniach, preventívnych opatreniach a opatreniach na poskytnutie prvej pomoci, na zdoľadanie požiarov, na vykonanie záchranných prác a na evakuáciu zamestnancov. Tieto informácie je každý zamestnávateľ povinný poskytnúť svojim zamestnancom a zástupcom zamestnancov pre bezpečnosť.

25) Zamestnávateľ vykonávajúci montážne, opravárenské, stavebné a iné práce pre iné fyzické a právnické osoby je povinný dohodnúť s objednávatelom prác zabezpečenie a vybavenie pracoviska na bezpečný výkon práce. Práce sa môžu začať až vtedy, keď je pracovisko náležite zabezpečené a vybavené.

26) Dohoda nie je potrebná, ak všetky horeuvedené požiadavky sú obsiahnuté v platnej zmluve medzi zainteresovanými stranami.

27) Plnenie týchto povinností na stavenisku kontroluje koordinátor bezpečnosti.

4. OBOZNAMOVANIE A ŠKOLENIA O BOZP A OPP

A. Oboznamovanie a informovanie zamestnancov

1) Oboznámenie o BOZP v zmysle §7 zákona 124/2006 Z.z. s ohľadom na § 3 Vyhlášky 147/2013 Z.z. a iné kvalifikácie v zmysle vyhlášky MDPaT SR č. 205/2010 Z. z. a oboznámenie so všeobecnými požiadavkami ochrany pred požiarom v objektoch a priestoroch pri nástupe na pracovisko vykoná určený zamestnanec zhotoviteľa resp. podzhotoviteľa ešte pred uvedením na stavenisko.

2) Školenie a overenie znalostí zamestnancov vykonáva poverené vzdelávacie zariadenie, platnosť overenia je dva roky.

Záznam o školení a overení znalostí bude poznačený v osobitných formulároch ŽSR (Výkaz o vzdelávaní a osvedčení)

B. Oboznamovanie na stavenisku

Oboznamovanie pred vstupom na stavbu

3) Vstupné oboznamovanie zabezpečuje príslušná poverená zodpovedná osoba nasledovne:

- a) Koordinátor bezpečnosti oboznamuje vedúceho stavby a osoby poverené technickým dozorom

- b) Vedúci stavby alebo ním poverená osoba oboznamuje tím vedúceho stavby a zodpovedné osoby (stavbyvedúcich) zhotoviteľov.
 - c) Určení zamestnanci jednotlivých zhotoviteľov sú zodpovední za oboznamovanie svojich zamestnancov. Ak u zhotoviteľa (podzhotoviteľa) nie je priamo stanovený určený zamestnanec, potom zodpovednosť za školenie preberá príslušný stavbyvedúci.
- 4) Oboznamovanie zoznamuje v potrebnom rozsahu jednotlivých pracovníkov vzhľadom na miestne podmienky a riziká, vzor osnovy je uvedený v prílohe č. 3
- 5) O vykonanom oboznamovaní sa vykoná zápis
- 6) S výkonom práce a pohybu na stavenisku môžu zamestnanci začať až po vykonaní tohto oboznamovania.**

Informovanie a oboznamovanie počas prác

- 7) Na začiatku pracovnej zmeny zodpovedná osoba informuje osoby vykonávajúce stavebné práce o bezpečných pracovných postupoch a o nebezpečenstvách a ohrozeniach; záznam o informovaní sa uvedie v Knihe BOZP.
- 8) Pri zmene geologických, hydrogeologických, poveternostných a iných podmienok, ktoré môžu nepriaznivo ovplyvniť bezpečnosť a ochranu zdravia pri stavebných prácach, zodpovedná osoba po vykonaní potrebných zmien technologických postupov oboznámi s nimi osoby vykonávajúce tieto stavebné práce

C. Školenie (poučenie) pre krátkodobé návštevy

- 9) Pokiaľ návštevy nie sú oboznámené s problematikou bezpečnosti na stavenisku podľa vyššie uvedených zásad, musia byť trvalo sprevádzané počas pobytu na stavenisku zodpovednou a spôsobilou osobou.
- 10) Krátke poučenie vykoná príslušný zodpovedný zamestnanec, ktorý sprevádza návštevu
- 11) Obsahom poučenia sú základné pravidlá pre pohyb osôb na stavenisku :
- základná informácia o stavbe a navštívenom pracovisku
 - zásady pre pohyb osôb a vozidiel na stavenisku
 - komunikačný plán v zmysle Plánu BOZP
 - možné ohrozenia a nebezpečenstvá, dôležité zákazy
- 12) Záznam o poučení vykoná príslušný zodpovedný zamestnanec, ktorý sprevádza návštevu do Knihy BOZP

D. Špeciálne školenia a kurzy (profesné)

D.1. Pre mimoriadne práce a práce so zvýšeným nebezpečenstvom:

- a) práce, ktoré nie sú bežnou činnosťou zamestnancov a vyžadujú zvláštne opatrenie BOZP
 - b) práce v podmienkach pracoviska so zvýšeným nebezpečenstvom
- 13) Školenie (inštruktáž) sa vykonáva pred začiatkom prác.
- 14) Zodpovedný vedúci pracoviska alebo ním poverený zamestnanec, ktorý práce priamo riadi (napr. majster) oboznámi všetkých zamestnancov so schváleným pracovným postupom a bezpečnostnými podmienkami pre danú činnosť a situáciu.
- 15) Zápis o preškolení sa vykoná do Knihy BOZP alebo formulára pre povoľovanie prác (môže ho nahradiť pracovný príkaz), alebo zápis do stavebného denníka. Pre dlhodobú činnosť sa musí zápis vykonať do osobných záznamov zamestnanca.

D.2. Obsluha a servis vyhradených resp. určených technických zariadení a obsluha špeciálnych zariadení:

- 16) Obsluha a servis vyhradených resp. určených technických zariadení, obsluha špeciálnych zariadení a ďalších profesií, ktorých vykonávanie je spojené so zvýšeným rizikom úrazu:
- a) činnosti ako: žeriavníci, viazači bremien, elektromechanici, revízny technici, obsluha vysokozdvížných vozíkov, obsluha stavebných a iných špeciálnych zariadení a iné...
 - b) pre práce ako: zváranie, práce s použitím horolezeckej techniky, práce s použitím bezpečnostného pásu alebo postroja a iné.

Požiadavky na odbornú kvalifikáciu týchto zamestnancov sú upravené všeobecnými predpismi a normami. K získaniu kvalifikačného oprávnenia (preukazu, osvedčenia) je nutné absolvovať zvláštne školenie alebo kurz. Pre udržanie kvalifikácie je nutné periodické školenie a preskúšanie znalostí. Lehoty a ďalšie podrobnosti riešia príslušné predpisy a normy.

- 17) Pri práci je nutné mať doklad o kvalifikácii neustále pri sebe, alebo uschovaný u stavbyvedúceho.

Činnosť na elektrických zariadeniach

18) Zhotoviteľ musí zabezpečiť zamestnancom, ktorí budú obsluhovať resp. majú vykonávať činnosť na elektrických zariadeniach v súvislosti so stavebnými úpravami predmetnej stavby príslušnú kvalifikáciu v zmysle noriem (napr. STN 34 3100, STN 34 3108, STN 34 3109) resp. zhotoviteľ zodpovedá za jej platnosť.

5. MINIMÁLNE BEZPEČNOSTNÉ A ZDRAVOTNÉ POŽIADAVKY NA VYBAVENIE STAVENISKA

1) Bezpečnosť je založená na predvídaní, v prevencii zlyhania strojov a ľudských chýb, ktoré umožnia vznik požiarov, nehôd, zranení alebo smrť zamestnancov, straty času, poškodenia životného prostredia, poškodenia povesti spoločnosti alebo škody na materiále a zariadení. Hlavným princípom je idea, že bezpečnosť a ochrana životného prostredia je nedeliteľnou súčasťou organizácie práce.

2) Realizácia projektu prináša zdroje ohrozenia (riziká) pre všetkých zamestnancov zúčastnených na stavbe. Nebezpečné situácie musia byť plánované a realizované v zhode s pravidlami "Plánu bezpečnosti a ochrany zdravia".

5.1. Bezpečné pracovné postupy a plánovanie prác

3) Bezpečné pracovné postupy pre jednotlivé činnosti sú spracované v technologických predpisoch a postupoch. Obsah technologických postupov je stanovený v ods. (2) § 4 Vyhlášky 147/2013 Z.z.. Súčasťou technologických a pracovných postupov musia byť tiež technické a organizačné opatrenia k zaisteniu bezpečnosti zamestnancov, pracovísk a okolia

4) Každý technologický postup na stavbe musí **skontrolovať koordinátor bezpečnosti** ešte pred jeho schválením.

5) **Zoznam schválených technologických postupov tvorí prílohu č. 7 tohto plánu, ktorý je pravidelne aktualizovaný.**

6) Zamestnanci zhotoviteľov musia byť preukazne zoznámení s bezpečnými postupmi.

7) Technologický postup musí byť na pracovisku stále k dispozícii.

5.2. Organizačné zabezpečenie staveniska

A. Usporiadanie staveniska, zariadenia staveniska

- 8) Okolie a obvod staveniska sú označené a usporiadané tak, aby boli jasne viditeľné a identifikovateľné. Vymedzenie staveniska je stanovené v prílohe č.1 Vyhlášky 147/2013 Z.z.
- 9) Stavenisko musí byť označené bezpečnostnými tabuľkami a dočasným dopravným značením počas celej doby výstavby po jednotlivých etapách a častiach,
- 10) V projekte sú pre zhotoviteľa vytypované zariadenia stavenísk s navrhnutými prístupovými cestami.
- 11) Pred vybudovaním zariadenia staveniska zhotoviteľ predloží na schválenie koordinátorovi bezpečnosti stavby návrh jeho rozmiestnenia účelových objektov, umiestnenie inštalácií a oplotenia.
- 12) Zhotoviteľ po schválení zabezpečí vypracovanie situačného plánu, ktorý bude umiestnený na trvale dostupnom mieste. Situačný plán musí obsahovať najmä:
- rozmiestnenie jednotlivých objektov; komunikácií a skladových priestorov;
 - vyznačenie komunikačných a skladových priestorov
 - priestory vyhradené na skladovanie horľavých a nebezpečných látok
 - vyznačenie prístupových, únikových a zásahových ciest;
 - vyznačenie prípojok elektriny, vody a kanalizácie;
 - rozmiestnenie hasiacich prostriedkov a prostriedkov pre záchranné práce;
 - umiestnenie prostriedkov prvej pomoci;
 - miesto ohlasovne požiarov, resp. telefónu, určeného pre tiesňové volanie;
- 13) Zariadenia stavenísk musia byť vždy označené tabuľou podľa prílohy č.4 a musia byť ohradené plotom o výške 1,8 m.
- 14) V zariadení staveniska musia byť inštalované :
- a) požiarne poplachové smernice resp. požiarne evakuačný plán,
 - b) hasiace prístroje (v predpísanom počte a druhoch),
 - c) označenie miest, kde je povolené fajčiť,
 - d) smernice pri vzniku pracovného úrazu a postup pri mimoriadnej situácii.
- 15) Povinnosti zhotoviteľa:
- Zabezpečiť, že priestory budú jednoznačne a zreteľne vyznačené a opatrené potrebnými tabuľkami, nápismi a značkami BOZP a OPP
 - Zabezpečiť pitnú vodu a prenosné chemické záchody v potrebnom množstve pre zamestnancov stavby
 - Zabezpečiť pre zamestnancov stavby oddychovú miestnosť v priestoroch zariadenia staveniska. Oddychové miestnosti musia byť dostatočne veľké a vybavené primeraným počtom stolov a stoličiek pre určený počet zamestnancov, minimálne musia mať zamestnanci k dispozícii vybavenie, v ktorom môžu zotrvať počas prerušenia práce.
 - Denne pred odchodom z pracoviska musí zodpovedný zamestnanec určený stavbyvedúcim skontrolovať zariadenie staveniska.
- 16) V priestore zariadenia staveniska
- nie je dovolené hromadenie odpadkov, zaolejovaných handier, horľavých materiálov a ďalších požiarne - nebezpečných látok
 - elektrické spotrebiče podliehajú prehliadkam a revíziám v režime podľa STN 33 1600
 - elektrické ohrievače a iné spotrebiče musia byť v dobrom stave a pravidelne kontrolované v súlade s STN 33 1500. K prevádzke elektrických ohrievačov v priestoroch zariadenia staveniska je potrebné písomné povolenie technika požiarnej ochrany zhotoviteľa.
 - **je zakázané požívať plynové spotrebiče (vrátane propán - butánových)**
- 17) Pracoviská, priestory a komunikácie, na ktorých sú zamestnanci osobitne vystavení nebezpečenstvu, musia byť vybavené dostatočným núdzovým osvetlením primeranej intezity.
- 18) Pracoviská, nebezpečné priestory a komunikácie musia byť po zotmení a pri zníženej viditeľnosti primerane osvetlené

B. Zásady pre udržiavanie poriadku na stavbe

- 19) Poriadok na stavbe je základným predpokladom bezpečnosti pracovných aktivít. Preto sa očakáva od zhotoviteľa a podzhotoviteľov dodržiavanie nasledujúcich pravidiel:
- Všetky pracovné priestory, stavenisko a príslušenstvo udržiavať v čistom, hygienickom a zdravotne nezávadnom stave.
 - Udržiavať čistotu ciest pre peších aj pre vozidlá .Očista komunikácií zhotoviteľom ihneď po ich znečistení
 - Fľaše a iné obaly je zakázané ponechávať na stavenisku, zhromažďujú sa pre odvoz s komunálnym odpadom alebo triedeným odpadom do kontajnerov. Všetky sklenené fľaše, poháre a sklenené obaly je zakázané vynášať na pracovisko.

- Ukladať materiál, náradie a rôzne zariadenia tak, aby nebolo prekážkou pre iné stavebné činnosti.
- Denne odpratávať odpad z pracovných miest i z okolia a zabezpečiť jeho roztriedenie..

C. Pracovný odev a OOPP

20) Všetky osoby na stavbe musia byť zreteľne označení na pracovnom odeve názvom prípadne logom zhotoviteľa.

21) Každá osoba musí byť vybavená vhodnými OOPP (v zmysle zákona 124/2006 Z.z.; NV 395/2006 Z.z.) pre všetky riziká, ktorým je vystavená pri vykonávaní konkrétnej práce.

22) Používaná OOPP musí byť schváleného typu (s osvedčením oprávnenej skúšobne pre príslušné riziko) a s platnou lehotou na používanie.

23) **Všetky osoby** musia pri pobyte na stavbe **trvale používať** :

- a) výstražnú reflexnú blúzu (halenu alebo vestu) resp. pracovný odev s retroreflexnými pásmi
- b) ochrannú obuv (pevná, s tuhou podrážkou a ochrannou tužinkou v špičke),
- c) dlhé nohavice pokrývajúce vrchnú časť obuvi
- d) ochrannú prilbu

24) Zhotoviteľ je povinný vybaviť osoby, ktoré s jeho vedomím vstupujú na stavenisko (pracovisko), osobnými ochrannými pracovnými prostriedkami zodpovedajúcimi ich ohrozeniu a podľa vyššie uvedeného bodu

25) **Výnimky pre špecifické pracoviská povoľuje koordinátor bezpečnosti na základe žiadosti zhotoviteľa a odporúčenia Komisie BOZP.**

D. Dopravné komunikácie

26) Prístupové komunikácie ku všetkým pracoviskám stavby sú spracované v POV :

- a. Rýchlosť pohybu vozidiel na vnútrostaveniskových komunikáciách nesmie presiahnuť **30 km/hod**
- b. Pravidlá pohybu vozidiel na vnútrostaveniskových komunikáciách sú totožné s pravidlami dopravy na verejných cestách

27) Prístupové cesty buduje zhotoviteľ tak, aby nenarušal bezpečnosť a plynulosť prevádzky na ostatných komunikáciách.

28) Vstupy na stavenisko, ako aj montážne priestory a prístupové cesty, ktoré k nim vedú musia byť označené bezpečnostnými značkami a tabuľkami

29) Na začiatkoch prístupových ciest neprístupných verejnosti zhotoviteľ zaistí osadenie tabuľ s označením zákazu vstupu na stavenisko nepovolaným osobám a tabuľou podľa prílohy č.4

30) Pred začatím staveniskovej dopravy a pri jej podstatnej zmene sa musia skontrolovať prejazdne profily komunikácií a prevádzkové podmienky, ktoré musia byť v súlade s bodom 2 prílohy č.1 Vyhlášky 147/2013 Z.z. Nevyhovujúce komunikácie sa musia upraviť.

31) Prístupové komunikácie a odstavné plochy sa musia po celý čas výstavby na stavenisku udržiavať v bezpečnom stave.

32) Príľahlé verejne prístupné komunikácie musia byť označené dopravným značením. Bezpečnosť výjazdov zo stavby je nutné zabezpečiť osadením dopravného značenia.

33) Zhotovitelia dbajú na to, aby nedošlo k znečisteniu príľahlých komunikácií stavebnými vozidlami, mechanizmami alebo prepravovaným materiálom. Horniny, piesok a iný materiál produkujúci prach musia byť pred prepravou kropené. Vozidlá pre prevoz takýchto materiálov musia byť vybavené plachtami. V prípade znečistenia je zhotoviteľ povinný komunikáciu ihneď očistiť.

34) Vedúci stavby ustanoví zápisom do Knihy BOZP:

- a) zodpovednú osobu za kontrolu úplnosti a údržbu dopravného značenia a označenia stavby bezpečnostnými značkami a tabuľkami
- b) zodpovednú osobu za čistotu verejných komunikácií, ktorý dohliada na čistotu verejných komunikácií a prijíma okamžité opatrenia na vykonanie čistenia komunikácie.

E. Zabezpečenie otvorov a jám

35) Otvory a jamy na stavenisku alebo komunikácii, kde hrozí nebezpečenstvo pádu osôb, musia byť vždy zakryté alebo ohradené pevným dvojtyčovým zábradlím vysokým najmenej 1 m

36) Zakrytie súvislým poklopom sa musí vykonať tak, aby ho nebolo možné pri prevádzke odstrániť alebo poškodiť. Poklop musí mať únosnosť zodpovedajúcu predpokladanej prevádzke. Nezakrývajú sa len tie otvory a jamy, v ktorých sa pracuje. Ak sa zdržujú v bezprostrednej blízkosti ďalší zamestnanci, musia sa otvory a jamy ohradiť alebo strážiť.

F. Stabilita a pevnosť

37) Prístup k akýmkoľvek plochám pozostávajúcim s nedostatočne pevných materiálov nie je povolený, ak plochy nie sú zabezpečené primeraným zariadením alebo prostriedkami na bezpečný výkon.

G. Energetické rozvody

38) Energetické rozvody, ktoré sú na stavenisku musia byť pred začatím prác identifikované, prekontrolované a zreteľne označené.

39) Hlavné vypínače a uzávery musia byť trvalo prístupné a viditeľne označené

Príklady označenia :

H. Skladovanie materiálov a konštrukčných prvkov

40) Pri skladovaní materiálov sa musí zaistiť ich bezpečný prísun a odber v súlade s postupom stavebných prác. Skládka, skladisko a iné miesto na uskladnenie materiálu sa nesmú umiestňovať v priestoroch trvale ohrozovaných dopravou bremien, prácou vo výške a nad voľnou hĺbkou a na komunikáciách, ak by prekážali ich prevádzke

41) Skládkové plochy sú spracované v POV. Stavebný materiál a konštrukčné prvky (ďalej len stavebný materiál) sa môžu skladovať len na vyhradených miestach podľa pokynov vedúceho stavby. Skladovanie stavebného materiálu mimo zariadenia staveniska je možné len vo výnimočných prípadoch a na nevyhnutnú dobu, pričom je nutné materiál uskladniť tak, aby neprekážal premávke na verejných komunikáciách.

42) Pri nakladaní a vykladaní stavebného materiálu mimo zariadení staveniska je nutné zaistiť bezpečnosť verejnosti spôsobilou a riadne poučenou osobou. Táto osoba zodpovedá za bezpečnosť nakládky a vykládky, najmä za to, aby sa nepovolane osoby nedostali do pracovného pásma použitých strojov (žeriavy a pod.) a do jazdnej dráhy vozidiel pri cúvaní, otáčaní a pod.

43) Pri ukladaní materiálu musí byť zabezpečená jeho stabilita, bezpečný odber a manipulácia. Povrch miesta na skládku musí byť upravený so zreteľom na charakter skladovaného materiálu. Do stohov, hraníc alebo stohových hromád možno materiál ukladať iba na pevnej, únosnej rovnej a nešmykľavej vodorovnej podlahe a smú sa do nich ukladať len rovnaké predmety nemenného tvaru. Ukladať materiál na okrajoch nespevnených svahov je zakázané.

5.3. Práce vo výškach - pád z výšky a pád predmetov

44) Pri práci vo výške a nad voľnou hĺbkou sa na všetkých pracoviskách a komunikáciách osoba vykonávajúca stavebné práce zabezpečuje proti pádu kolektívnym zabezpečením alebo osobným ochranným pracovným prostriedkom proti pádu

- a) od výšky 1,5 m,
- b) do voľnej hĺbky, kde hrozí utopenie, zapadnutie v jamách a nádržiach s vodou, vápnom, maltou, zasypanie materiálom alebo iné nebezpečenstvo poškodenia zdravia.

45) Zabezpečenie proti pádu od výšky 1,5 m sa nevyžaduje, ak pracovisko alebo komunikácia je vymedzená zábranou umiestnenou vo vzdialenosti najmenej 1,5 m od hrany pádu.

Zabezpečenie miesta pod prácami vo výške a jeho okolia

46) Priestory, nad ktorými sa pracuje, musia sa zabezpečiť tak, aby nedošlo k ohrozeniu osôb vykonávajúcich stavebné práce a iných osôb.

47) Ohrozený priestor sa zabezpečí

- a) vylúčením prevádzky,
- b) použitím ochrannej konštrukcie, záchytnej konštrukcie alebo lešenia vybaveného záchytnými sieťami, ktoré vymedzujú ohrozený priestor a zachytávajú prípadný pád, alebo
- c) ohradením dvojtyčovým zábradlím s výškou najmenej 1 m s tyčami upevnenými na nosných stĺpoch s dostatočnou stabilitou; na krátkodobé práce s jednoduchým náradím a pracovnými pomôckami, ak nepresiahnu pracovný rozsah jednej pracovnej zmeny, stačí vymedziť ohrozený priestor jednotyčovým zábradlím, prípadne lanom upevneným vo výške 1 m,

48) Ochranné pásmo, ktorým sa ohradením vymedzuje ohrozený priestor, musí mať šírku od okraja pracoviska alebo pracovnej podlahy najmenej

- a) 1,5 m pri práci vo výške od 3 m do 10 m vrátane,
- b) 2 m pri práci vo výške nad 10 m do 20 m vrátane,
- c) 2,5 m pri práci vo výške nad 20 m do 30 m vrátane,
- d) 1/10 výšky objektu pri práci vo výške nad 30 m.

Zvislé komunikácie - rebríky

49) Rebríky možno používať len na krátkodobé a fyzicky nenáročné práce pri použití jednoduchého náradia, pri ktorých sa osoba vykonávajúca stavebné práce môže pridržovať aspoň jednou rukou alebo je zabezpečená proti pádu.

50) Po rebríku sa nesmie vynášať alebo znášať bremeno ťažšie ako 20 kg. Na rebríkoch sa nesmie pracovať nad sebou. Vystupovať a zostupovať po rebríku nesmie súčasne viac osôb. Pri vystupovaní alebo zostupovaní je osoba vykonávajúca stavebné práce otočená tvárou k rebríku a pridŕža sa ho oboma rukami.

51) Na rebríku je zakázané vykonávať práce, pri ktorých sa používa pneumtické náradie, vstreľovací prístroj, reťazová píla a iné nebezpečné náradie.

52) Rebrík sa nesmie používať ako prechodový mostík, podperný alebo nosný prvok pracovnej podlahy s výnimkou lešenárskeho rebríka, ktorý je konštrukčnou súčasťou lešenia. Rebrík sa a nesmie sa nadstavovať.

53) Rebríky používané na výstup musia presahovať výstupnú plošinu najmenej o 1,1 m; to neplatí, ak sa možno spoľahlivo zachytiť o pevné držadlo alebo inú pevnú časť konštrukcie. Na zabezpečenie stability musí byť rebrík zabezpečený proti posunutiu, bočnému vychýleniu, prevráteniu alebo rozovretiu. Sklon jednoduchého rebríka, ktorý je určený pomerom výšky miesta opretia od pätky rebríka a vodorovnej vzdialenosti pätky rebríka od miesta opretia, musí byť od 2,5 : 1 do 4 : 1. Za priečkami rebríka musí byť voľný priestor najmenej 0,18 m; pri päte rebríka zo strany prístupu musí byť voľný priestor najmenej 0,6 m.

54) Ak sú chodidlá vo výške väčšej ako 5 m, musí sa použiť OOPP proti pádu, ktorý nesmie byť ukotvený o prenosný rebrík. Uvedené sa ale nevzťahuje na prenosný rebrík, ktorý podľa určenia výrobcu možno použiť na ukotvenie OOPP proti pádu. OOPP proti pádu sa periodicky kontroluje a skúša najmenej raz za 12 mesiacov. Skúška OOPP proti pádu sa musí vykonať aj po každej mimoriadnej udalosti, najmä po zachytení pádu osoby vykonávajúcej stavebné práce a po extrémnom namáhaní v podmienkach, ktoré zhoršujú jeho bezpečný stav. (pozri napr. STN EN 365/AC)

55) Používané rebríky musia vyhovovať technickým normám (napr. STN EN 131-1, STN EN 131-2,...)

56) Vizuálna prehliadka rebríka sa vykoná pri výdaji zo skladu alebo pri prijíme do skladu a pred každým použitím. Skúška rebríka sa vykonáva najmenej raz ročne; o vykonanej skúške sa vyhotoví záznam. Poškodené a neúplné rebríky sa nesmú používať.

57) Pojazdné rebríky sa pred použitím musia stabilizovať oporami na dostatočne únosnom podklade.

58) Na výstup a zostup do výkopov je zakázané používať drevené zbíjané rebríky.

Lešenia

59) Lešenie sa môže používať až po jeho úplnom dokončení a vybavení. Ak lešenie alebo jeho časť nie je úplne dokončená, musí sa zabrániť vstupu na nedokončené lešenie alebo na nedokončenú časť lešenia.

60) O odovzdaní a prevzatí lešenia alebo jeho časti na používanie sa vyhotoví osobou na montáž a demontáž lešenia (lešenár) záznam o odovzdaní a prevzatí podľa druhu lešenia, ktorý obsahuje označenie odovzdávajúceho a preberajúceho, identifikáciu odovzdávaného lešenia, podpisy odovzdávajúcej a preberajúcej zodpovednej osoby a dátum.

61) Záznam o odovzdaní a prevzatí lešenia alebo jeho časti na používanie sa nevyžaduje pri normalizovaných alebo typizovaných lešeniach s výškou pracovnej podlahy do 1,5 m.

62) Zápis o prevzatí a odovzdaní lešenia musí byť vykonaný do stavebného denníka

63) Lešenia musí skontrolovať spôsobilá osoba:

a) v pravidelných intervaloch,

b) po prestavbe, dočasnom prerušení prác, mimoriadnych poveternostných vplyvoch alebo po seizmickom otrase a po každom inom prípade, ktorý by mohol vplyvať na ich pevnosť a stabilitu.

64) Lešenie musí byť označené tabuľkou preukazujúcou bezpečné použitie lešenia

Príklad tabuliek na lešení:

<p>Identifikačný štítok lešenia</p> <p>VÝSTRAHA</p> <p>LEŠENIE NEFUNKČNÉ</p> <div style="text-align: center;"> </div> <p>NEPOUŽÍVAŤ !!!</p> <p>Oprávnená osoba:</p> <p>Podpis:</p> <p>Dátum:</p>	<p>Identifikačný štítok lešenia č. XX</p> <p>TOTO LEŠENIE JE HOTOVÉ</p> <p>A KOMPLETNÉ</p> <p>PRIPRAVENÉ NA POUŽITIE</p> <p>Oprávnená osoba (meno):</p> <p>Tel. kontakt:</p> <p>Dátum montáže:</p> <p>Nosnosť pracovných podláh (kg/m²):</p> <p>Dovolený počet súčasne zaťažených podláh:</p> <p>Názov prevádzkovateľa:</p> <p>Kontrola lešenia oprávnenou osobou</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="width: 33%;">Dátum</th> <th style="width: 33%;">Čas</th> <th style="width: 33%;">Podpis</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td> </td><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td><td> </td></tr> </tbody> </table> <p>Túto časť tabuľky lešenia vyplní odborné spôsobilá oprávnená osoba, ktorá vykonáva pravidelné alebo mimoriadne odborné prehliadky konštrukcie lešenia</p>	Dátum	Čas	Podpis																		
Dátum	Čas	Podpis																				

65) Podrobnosti na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri prácach vo výške a nad voľnou hĺbkou sú uvedené v prílohe 6 k vyhláške 147/2013 Z.z.

5.4. Vyhradené technické zariadenia

66) Vyhláška č. 508/2009 Z.z. definuje niektoré špeciálne zariadenia, ktoré vyžadujú zvláštny režim zaobchádzania (tlakové nádoby, zdvíhacie zariadenia, elektrické zariadenia, plynové zariadenia a pod.) Tieto zariadenia môžu byť uvedené do činnosti len po predpísaných kontrolách a prehliadkach vykonaných oprávnenou osobou.

67) Osoba zodpovedná za prevádzku a servis vybraného špeciálneho zariadenia musí mať platné osvedčenie. Ďalšie podrobnosti sú uvedené vo vyhláškach a technických normách.

68) Stavbyvedúci pred začatím prác skontroluje kvalifikáciu obsluhy technického zariadenia.

A. Elektrické zariadenia

69) Všetky elektrické káble musia byť zhotovené podľa platných predpisov a riadne označené. Káble sa nesmú pokladať alebo zavesovať priamo na kovové konštrukcie a ani s využitím kovových neizolovaných úchytiok.

70) Všetky káble križujúce pešiu alebo jazdnú komunikáciu musia byť odpovedajúcim spôsobom chránené:

- pevným a spoľahlivým zakotveným prekrytím
- vyvesením vo výške najmenej 2,5 m.

71) Rozvod elektriny po stavbe (s využitím prenosných stavebných rozvádzačov) musia byť riešené rýchlym odpojením od zdroja:

- s prúdovým chráničom o vybavovacom prúde do 30 mA na zásuvkových obvodoch (menovitého prúdu 65 A)
- pre vyššie prúdy s elektrickým oddelením ochrannými transformátormi a pod.
- napájaním bezpečným malým napätím.

72) Všetky elektrické náradie musí byť v prevedení s dvojistou izoláciou.

B. Práce blízko zariadení pod elektrickým napätím

73) Práce so žeriavmi, rýpadlami a ostatnými mechanizačnými prostriedkami v ochrannom pásme elektrického vedenia je bez povolenia prevádzkovateľa elektrického zariadenia zakázané.

74) V ochrannom pásme je možné uskutočňovať najnutnejšie stavebno - montážne práce len po predchádzajúcom prerokovaní s príslušným správcom elektrického vedenia. Tieto práce je potrebné v najväčšej možnej miere uskutočňovať pri vypnutom stave elektrického vedenia. Vypnutý stav musí byť zabezpečený v zmysle STN 34 3100 („B“ príkaz s určeným dozorom).

75) Pred zahájením prác v ochrannom pásme musia byť všetci zamestnanci náležite a preukázateľne poučení v zmysle STN 34 3108, STN 33 1310 a vyhlášky č. 508/2009, s ohľadom na možnosti ohrozenia pri všetkých druhoch pracovných činnosti.

76) Zdvíhacie zariadenia, ktoré budú pracovať v ochrannom pásme pokiaľ vedenie nie je zaistené a riadne zabezpečené v zmysle STN 34 3100, musia mať indikátory priblíženia a musí sa postupovať podľa STN 34 3108 a súvisiacich predpisov.

C. Zdvíhacie zariadenia

77) Zdvíhacie zariadenia a ich príslušenstvo vrátane ich súčastí, upevnení, kotvení a podpíer musia byť

- a) odborne navrhované a montované a dostatočne pevné pri ich používaní,
- b) bezpečne umiestnené a používané,
- c) udržiavané v prevádzkyschopnom stave,
- d) kontrolované, pravidelne prezerané a skúšané v súlade s osobitnými predpismi,
- e) obsluhované odborne spôsobilými osobami.

78) Na zdvíhacích zariadeniach a ich príslušenstve musí byť na viditeľnom mieste označená hodnota ich maximálneho prípustného zaťaženia.

79) Zdvíhacie zariadenia a ich príslušenstvo sa používajú len na účel, na ktorý boli navrhnuté.

80) Zakázané manipulácie sú uvedené v STN 270143

81) Pre prevádzku zdvíhacích zariadení na stavenisku musí byť zhotoviteľom spracovaný prevádzkový poriadok používania zdvíhacích zariadení a manipulovania s bremenami

5.5. Zariadenia a stroje

82) Stroje a vozidlá sa musia označiť evidenčným číslom a názvom prevádzkovateľa stroja a vybaviť

- a) prevádzkovými dokladmi
- b) pokynmi pre používanie, manipuláciu a údržbu
- c) predpísaným zariadením na zvukovú výstrahu, bezpečnostnými nátermi, značkami, tabuľkami a nápismi v slovenskom jazyku

83) Na stavenisku sa smú pohybovať iba vozidlá a mechanizmy s platnými technickými prehliadkami, skúškami a revíziami. Každý zhotoviteľ a podzhotoviteľ musí zdokladovať platnosť prehliadok a skúšok osvedčeniami, protokolmi, zápsmi do prevádzkových dokladov resp. prehlásením poskytovateľa stroja. Tieto dokumenty musia byť dostupné u stavbyvedúceho.

84) Mechanizmy, ktorými sa nevykonávajú práce musia byť odstavené v priestoroch určených stavbyvedúcim.

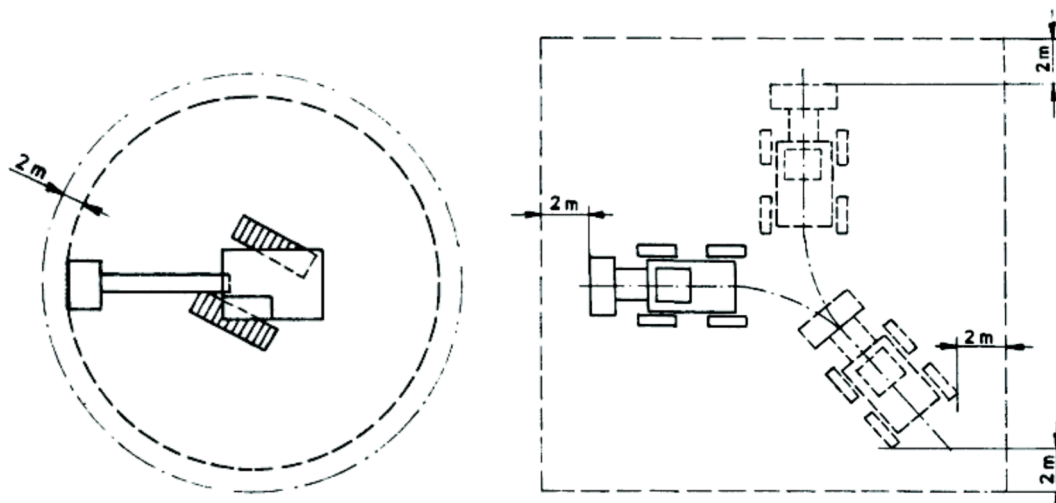
85) Vozidlo, alebo mechanizmus, u ktorého viditeľne dôjde k zhoršeniu technického stavu, musí byť okamžite vykázané zo staveniska.

86) Všetky ustanovenia o pravidlách dopravy a dopravnom značení musia byť dodržiavané, bez ohľadu na to, či sú alebo nie sú v tomto pláne uvedené.

87) **Špecifikácie :**

- Vlečenie alebo šmýkanie materiálu alebo predmetu po teréne a po cestách je zakázané.
- Pred premiestňovaním vysokých strojov, zariadení alebo nákladu musia byť skontrolované prejazdne výšky na komunikáciách.
- Preprava osôb nákladnými autami nie je povolená.
- Motorizované zariadenia ako automobily, žeriavy a pod. nesmú byť ponechané za chodu motoru bez obsluhy.
- Zariadenia ako zväracie aparáty, kompresory, apod. nesmú byť za chodu premiestňované.
- Žiadny stroj nesmie pri parkovaní sťažovať prístup k bezpečnostnému a protipožiarному zariadeniu.
- Stavebné stroje a iné technické zariadenia, ktoré sú zdrojom hluku o hladine 85 dB a vyššej musia byť označené značkou "Príkaz k ochrane sluchu". Pri práci s nimi alebo v ich tesnej blízkosti, musia zamestnanci používať prostriedky OOPP k ochrane sluchu.
- Za vykonanie všetkých úkonov (napr. otáčanie, cúvanie, vykladanie, nakladanie, zabezpečenie nákladu, zapojovanie a odpojovanie vozidiel) zodpovedá vždy vodič resp. obsluha daného vozidla (stroja).

88) Ak je stroj v pohybe, nikto sa nesmie zdržiavať v jeho nebezpečnom dosahu, pred ním v smere jazdy ani medzi ťahačom a vlečeným strojom.

89) Všetky pravidlá a ustanovenia na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci so strojom na stavenisku musia byť v súlade s prílohou 8 k vyhláške 147/2013 Z.z.

5.6. Zemné práce a výkopy

90) V rámci projektu musí byť stanovený spôsob zaistenia stien výkopov proti zosunutiu alebo sklony svahov výkopov. Pri zmene geologických a hydrogeologických podmienok oproti projektu je povinná zodpovedná osoba zhotoviteľa po konzultácii s projektantom spresniť určený sklon svahu. Opatrenia pre zaistenie bezpečnosti práce pre jednotlivé výkopy musia byť stanovené ešte pred ich začatím.

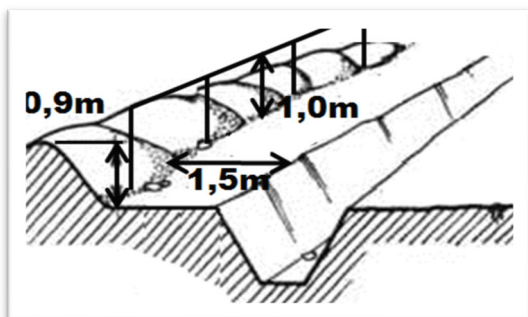
91) Pred povolením zemných prác je nutné stanoviť:

- postupy v prípade nepredvídaných udalostí (zrútenie steny výkopu, porušenie inžinierskych sietí, zistenie väčších balvanov, zvyškov stavebných konštrukcií, výskyt nesúdržných zemín, starej munície a pod.);
- miesta vybudovania prechodov a prejazdov a spôsob ich zhotovenia,
- zaistenie zásobovania, prízjazdu záchranných zborov a pod. v dotknutej lokalite
- pracovníka, zodpovedného za odbornú kontrolu stavu zábran, paženia, lávok, prechodov, prejazdov a výstražných a osvetľovacích telies a periodicitu tejto kontroly (najmenej 1× za deň).

92) Pred začatím zemných prác sa musí overiť, či sa v blízkosti pracoviska nebudú vykonávať práce spôsobujúce otrasy pôdy, ktoré by mohli ohroziť stabilitu stien výkopu alebo svahu (napr. baranenie štetových stien a pilót, používanie pneumatického kladiva a pod.) a navrhnúť adekvátne opatrenia na zaistenie stability výkopov, resp. svahov a bezpečného výkonu zemných prác. Tieto opatrenia musia byť odsúhlasené koordinátorom bezpečnosti, ktorý o tom vykoná zápis do technologického postupu.

Výkopové práce

- 93) Pri ručnom vykonávaní výkopových prác musia byť osoby vykonávajúce stavebné práce rozmiestnené tak, aby sa navzájom nemohli ohroziť. Pri realizácii výkopových prác sa nikdy nesmie zdržiavať pracovník osamote.
- 94) Pred prvým vstupom osôb vykonávajúcich stavebné práce do výkopu alebo pri prerušení práce dlhšom ako 24 hodín sa musí vykonať prehliadka stavu stien výkopu, paženia a prístupov. Prehliadku vykoná zodpovedná osoba.
- 95) Na výstup a zostup do výkopov je zakázané používať drevené zbíjané rebríky.
- 96) Pri doprave materiálu do výkopu alebo z výkopu sa nesmie nikto zdržiavať v ohrozenom priestore.
- 97) Okraje výkopu sa nesmú zaťažovať do vzdialenosti 0,5 m od hrany výkopu.
- 98) Výkop musí byť zakrytý alebo na hrane inak zabezpečený proti pádu. Ak je zabezpečenie vo vzdialenosti väčšej ako 1,5 m od hrany výkopu, za vyhovujúcu zábranu sa považuje jednotýčové zábradlie vysoké najmenej 1 m, nápadná prekážka vysoká najmenej 0,9 m alebo materiál z výkopu uložený v kyprom stave do výšky najmenej 0,9 m.

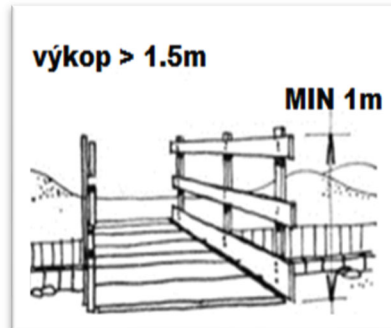
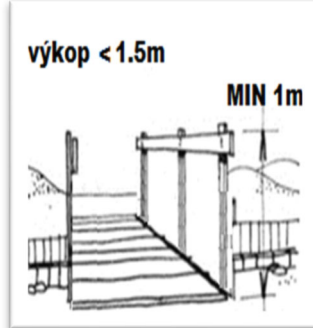
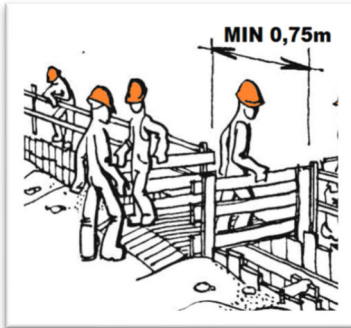

- 99) Výkop priliehajúci k verejnej komunikácii alebo zasahujúci do nej musí byť označený výstražnou značkou. V noci a pri zníženej viditeľnosti musí byť označený červeným výstražným svetlom umiestneným v bezpečnej vzdialenosti od začiatku a od konca výkopu, prípadne v iných nebezpečných miestach podľa miestnych podmienok. Pozdĺž výkopu môžu byť výstražné svetlá od seba vzdialené najviac 50 m.

Bezpečný priechod

100) Cez výkop sa zriaďujú priechody podľa nasledujúcich zásad:

- priechod široký najmenej 0,75m, pri obojsmernej prevádzke 1,5m pre výkop hlboký viac ako 0,5m,
- nad výkopom hlbokým do 1,5m musí byť priechod vybavený obojstranným jednotýčovým zábradlím vysokým najmenej 1m
- nad výkopom hlbokým viac ako 1,5m musí byť priechod vybavený obojstranným dvojtyčovým zábradlím vysokým najmenej 1m so zarážkou vysokou najmenej 0,15m

Prechod verejnosti

101) Zhotoviteľ pred začatím prác ovplyvňujúcich plynulý a bezpečný prechod verejnosti cez výkop:

- zabezpečí vypracovanie harmonogramu používania dočasných prechodov pre verejnosť vzhľadom na harmonogram prác (v spolupráci s koordinátorom bezpečnosti, ostatnými zhotoviteľmi dotknutých SO a správcom komunikácie)
- zabezpečí rozmiestnenie bezpečnostných tabúl s označením bezpečného prístupu na dočasný prechod pre verejnosť
- zabezpečí rozmiestnenie tabúl s označením zákazu vstupu na stavenisko nepovolánym osobám

102) Prechod musí byť v bezpečnom stave počas celej doby používania..

103) Dočasné prechody musia byť zhotovené z pevných a únosných materiálov a musia byť vybavené ochrannými prvkami podľa existencie nebezpečenstva (zábradlie, zakrytie apod.).

Paženie

104) Spôsob zabezpečenia stability stien výkopov pažením musí byť uvedený v projektovej dokumentácii stavby, ktorá obsahuje najmä druh paženia, parametrické údaje paženia a spôsob jeho realizácie.

Stroje na zemné práce

105) Stroj na zemné práce sa môže pohybovať alebo pracovať podľa únosnosti pôdy v takej vzdialenosti od okraja svahu a výkopu, aby nedošlo k zrúteniu stroja. Ak táto vzdialenosť nie je určená v technologickom postupe, určí ju zodpovedná osoba.

106) Zakázané činnosti pre stroje na zemné práce

- Pracovať so strojom za zníženej viditeľnosti, ak pracovný priestor stroja a pracovisko nie sú dostatočne osvetlené.
- Pracovať so strojom, v ktorého nebezpečnej blízkosti sú iné stroje alebo dopravné prostriedky s výnimkou tých, ktoré pracujú vo vzájomnej súčinnosti so strojom.
- Premiestňovať a prepravovať pracovníkov na stroji alebo v jeho pracovnom zariadení, ak to nie je výrobcom povolené
- Pracovať so strojom a pracovným nástrojom v mieste, na ktoré nie je z miesta obsluhy vidieť a kde by mohlo nastať ohrozenie pracovníkov alebo iného zariadenia.
- Pohybovať sa so strojom alebo s jeho pracovným zariadením alebo inými vyčnievajúcimi časťami v ochrannom pásme elektrického vedenia, ak nie sú dodržané bezpečnostné požiadavky.
- Jazdiť cez elektrické káble, ak nie sú vhodne chránené proti mechanickému poškodeniu.
- Opustiť miesto obsluhy stroja, ak je stroj alebo jeho pracovné zariadenie v chode.
- Vykonávať údržbu, čistenie a opravy, ak nie je stroj a jeho pracovné zariadenie zabezpečené proti samovoľnému pohybu a náhodnému spusteniu a ak nie je vylúčený styk pracovníka s pohybujúcimi sa časťami stroja.
- Fajčiť a manipulovať s otvoreným ohňom pri kontrole a čerpaní PHM a pri používaní ľahko zápalných čistiacich prostriedkov.
- Zavesovať bremená na pracovné zariadenia, pokiaľ nie je stroj na zavesovanie bremien usposobený výrobcom

Nebezpečné predmety, munícia a výbušniny

107) V prípade zistenia nebezpečných predmetov, munície alebo výbušnín zabezpečiť:

- zákaz manipulácie s nebezpečným predmetom, muníciou alebo výbušninou
- ihneď prerušiť práce

- ustúpiť do bezpečnej vzdialenosti
- miesto nálezu uzavrieť a strážiť
- oznámiť to Polícii SR.

5.7. Konštrukcie, betonárske práce, debnenie

108) Zhotoviteľ musí vypracovať technologický postup montáže ním montovaných stavebných i technologických konštrukcií v súlade s prílohou 3 k vyhláške 147/2013 Z.z, ktorý musí obsahovať časový sled montážnych záberov, podmienky nasadenia a pohyb mechanizačných prostriedkov, zásadné riešenie prístupu pracovníkov k stykovým uzlom vrátane ich ochrany a zabezpečenie dotknutých pracovísk. Na opakované montáže postačí spracovať typové technologické postupy.

109) Materiál použitý na stavbu debnenia musí zodpovedať osobitným predpisom.

110) Pred začatím betonárskych prác sa musí celé debnenie a jeho časti, najmä podpory riadne skontrolovať a závady sa musia odstrániť. Prevzatie a kontrolu debnenia musí zodpovedný pracovník zapísať do stavebného denníka.

5.8. Nebezpečné a ohrozené priestory

111) Ak sa na stavenisku vyskytujú priestory s obmedzeným vstupom, tieto priestory je nutné vybaviť zariadeniami, ktoré zabránia vstupu neoprávnených osôb. Na ochranu zamestnancov oprávnených vstupovať do nebezpečných priestorov sú vykonané primerané opatrenia.

Nebezpečné priestory sa musia viditeľne označiť.

112) Práce pri ktorých musia zamestnanci pracovať v prostredí s trvalým nebezpečenstvom, kde sú neustále vystavený účinkom jedovatých alebo zdraviu škodlivých plynov a pár, či nebezpečiu požiaru alebo výbuchu, môžu byť vykonané len podľa vopred písomne spracovaného a stavbyvedúcim schváleného príkazu na prácu, s uvedením opatrení k zaisteniu bezpečnosti práce a OPP na vlastnom pracovisku a jeho okolí a s určením zamestnancov, ktorí budú vykonávať stály dozor a kontrolu. Toto platí tiež pre práce s otvoreným ohňom v miestach s nebezpečím požiaru alebo výbuchu.

113) S pracovným postupom a s opatreniami zabezpečujúcimi bezpečnosť práce a požiaru ochranu a s termínmi vykonania jednotlivých pracovných úkonov musia byť pred začatím práce v potrebnom rozsahu oboznámení všetci zamestnanci, ktorí budú práce vykonávať, zabezpečovať a kontrolovať, alebo tiež všetci zamestnanci, v ktorých pracovných úsekoch sa budú práce uskutočňovať. Taktiež musia byť preukázateľne oboznámení so všetkými zmenami vykonávanými na základe zmenených pracovných podmienok. Pracovný postup musí byť na pracovisku stále k dispozícii.

114) Stavbyvedúci musí pred zahájením prác osobne prehliadnuť pracovisko a presvedčiť sa, či boli vykonané všetky opatrenia k zaisteniu bezpečnosti práce a požiarnej ochrany uvedené v postupe práce.

Základné zásady bezpečného zaobchádzania s chemickými látkami

115) Pred začatím práce alebo manipulácie s chemickými látkami sa musí poučiť o charaktere a vlastnostiach týchto látok (napr. z KBÚ alebo iného obdobného dokumentu) vrátane ochranných opatrení, spôsobu zaobchádzania a zásad prvej pomoci

116) Použiť vhodné osobné ochranné pracovné prostriedky pridelené na základe vyhodnotenia rizík a konkrétnych podmienok na pracovisku

117) Pokiaľ sa bude pracovať s nebezpečnými látkami, najmä horľavými kvapalinami alebo výrobkami, ktoré ich obsahujú, v priestoroch alebo miestach s možnosťou vstupu nepovolaných osôb, zaistiť pracovisko výstražnými tabuľkami a značkami !

118) Pri práci v uzavretých priestoroch, nádobách, nádržiach s výskytom plynov a pár nebezpečných chemických látok zaistiť kontrolu ďalšou osobou mimo ohrozený priestor a priebežné sledovanie koncentrácie nebezpečných látok a obsahu kyslíka vo vzduchu

119) Pred začatím prác vybaviť pracovisko dostatočným množstvom asanačných prostriedkov, prostriedkov prvej pomoci a osobných ochranných pracovných prostriedkov aj pre havarijne účely

120) Pred začatím ručnej manipulácie s nebezpečnými látkami skontrolovať stav držiadiel, uzatvorenia nádob a pevnosť obalov. Vyvarovať sa prenášaniu týchto nádob na chrbte alebo v náručí, prípadne ťahaníu alebo tlačeníu po podlahe. Pri čerpaní a stáčaní strojným zariadením, pri nakladaní a vykladaní motorovými vozíkmi alebo inými dopravníkmi sa riadiť miestnym predpisom, riešiacim bezpečnostné opatrenia pri uvedenej manipulácii

121) U jednotlivých strojov a zariadení zaistiť dostatočný pracovný a manipulačný priestor umožňujúci bezpečne vykonávať požadované operácie, skontrolovať funkčnosť systému vetrania alebo odsávacieho zariadenia výparov a prachu nebezpečných látok a zamedziť usadzovaniu preliatych horľavých kvapalín vo vybraniach a priehlbniach strojov a zariadení, prípadne podláh

122) Nebezpečné látky skladovať len na miestach k tomu určených v predpísanom množstve a bezpečných obaloch s vyznačením obsahu a bezpečnostným označením. Zabrániť spoločnému skladovaniu látok, ktoré spolu môžu nebezpečne reagovať !

5.9. Búracie práce

123) Technologický postup vypracuje dodávateľ búracích prác, ktorý musí obsahovať:

- návaznosť a súbeh jednotlivých pracovných operácií;
- pracovné postupy pre jednotlivé pracovné činnosti;
- spôsob odstraňovania materiálu, spôsob zvislej a vodorovnej dopravy a skladovania materiálu;
- zaistenie staveniska a pracoviska;
- použitie pomocných stavebných konštrukcií – lešenia a podpíer a pod.;
- spôsob zaistenia inžinierskych sietí, použitie dočasných rozvodov energií;
- stanovenie osobných ochranných pracovných prostriedkov.

124) Podrobnosti na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri búracích a rekonštrukčných prácach sú uvedené v prílohe 7 k vyhláške 147/2013 Z.z.

5.10. Ochranné pásma inžinierskych sietí

125) Je potrebné, aby zhotoviteľ zabezpečil vytýčenie všetkých inžinierskych sietí ešte pred začatím výkopových prác.

126) Pri všetkých inžinierskych sieťach sa práce musia vykonávať tak, aby boli dodržané príslušné ochranné pásma. Pri prácach v ochrannom pásme je nevyhnutné dodržať príslušné predpisy a podmienky správcov, resp. si vyžiadať jeho dozor počas výstavby.

127) Pri prácach v blízkosti inžinierskych sietí je nutné, aby zhotoviteľ dodržal príslušnú platnú legislatívu SR.

128) Pri prácach na elektrických vedeniach a zariadeniach je potrebné okrem dodržaní predpisov požiadať o technický dozor správcu vedení.

Označovanie podzemných vedení výstražnými fóliami

129) Ako výstražné fólie sa používajú fólie vyrobené z polyetylénu, polypropylénu a apod.

130) Šírka fólii sa volí tak, aby presahovala šírku podzemného vedenia (prípadne šírku súbežne položených podzemných vedení) najmenej o 50 mm na obe strany od vonkajších okrajov podzemného vedenia.

Farba	Podzemné vedenie
Oranžová	Oznamovacie káble, káblovody
Červená	Silnoprúdové káble
Modrá	Železničné zabezpečovacie a oznamovacie káble
Biela	Vodovody
Žltá	Plynové potrubia

Zelená	Tepelné siete
Hnedá	Diaľkovody horľavých kvapalín
Čierna	Diaľkovody horľavých skvapalnených uhlov. plynov

5.11. Bezpečnostné značky a signály

A. Tabuľa pri vstupoch na stavenisko stavby

Pri každom vstupe na stavenisko a na miestach, ktoré určí koordinátor bezpečnosti umiestni zhotoviteľ tabuľu s názvom stavby a názvom zhotoviteľa. Na tabuli (príklad tabule je v prílohe č. 4.) musia byť minimálne bezpečnostné značky vyjadrujúce

- Nepovolaným vstup zakázaný,
- Iné nebezpečenstvo,
- Príkaz na používanie prostriedku na ochranu nôh
- Príkaz na používanie výstražnej vesty (alebo obdoby)
- Príkaz na používanie ochrany hlavy
- Pozor elektrické zariadenie
- Pozor nebezpečenstvo pádu a pošmyknutia resp. zakopnutia
- Maximálnu povolenú rýchlosť vozidiel
- Informáciu o pravidlách premávky cestných vozidiel
- Informácie o poskytnutí prvej pomoci a záchrany
- a ďalšie podľa potreby

B. Pravidlá pre umiestnenie a použitie značiek a signálov

131) Bezpečnostné značky a tabuľky sa umiestňujú do výšky 140 - 150 cm, a to v polohe primerané zornému poľu, s prihliadnutím ku všetkým prekážkam a rizikám.

132) Keď je značka pre označenie únikovej cesty a núdzového východu zhotovená z fotoluminiscenčného materiálu, musí byť inštalovaná na povrchu vnútornej komunikácie alebo tesne nad jej úrovňou.

133) Informatívne značky pre vecné prostriedky požiarnej ochrany a požiarne bezpečnostné zariadenie sa umiestňujú najďalej 500 m od príslušného požiarneho zariadenia, vo vzdialenostiach nad 100 m sa pripojí pod tabuľku doplnkový štítok s údajom o vzdialenosti v metroch.

134) Pre zaistenie maximálnej účinnosti bezpečnostných značiek a signálov je nutné:

- obmedziť umiestnenie väčšieho počtu značiek blízko seba;
- nepoužívať svetelné značky v blízkosti iného podobného svetelného zdroja;
- nepoužívať súčasne dva a viacej svetelných značiek odlišného významu, ktoré môžu byť zamenené;
- nepoužívať dva zvukové signály súčasne;
- nepoužívať zvukové signály pri vysokej hladine okolitého hluku;
- kontrolovať funkčnosť svetelných značiek a zariadení k vysielaniu zvukových a svetelných signálov pred uvedením do prevádzky a v pravidelných intervaloch i v priebehu prevádzky;
- uviesť svetelné značky a zariadenie k vysielaniu zvukových a svetelných signálov po ukončení použitia bezodkladne do pohotovostného stavu.

135) Zvukové signály musí byť rozpoznateľné od akýchkoľvek iných zvukových signálov a primerane počuteľné.

136) Komunikácia hlasovými signálmi sa uskutočňuje formou jednoduchých, zrozumiteľných krátkych slov, skupín slov, krátkych textov alebo viet, zrozumiteľne vyslovených.

137) Signály dávané rukou musia byť presné, jednoduché, rozlíšiteľné a nezameniteľné s inými signálmi.

138) Značky, zvukové signály alebo hlasové signály môžu byť použité spoločne so svetelnými signálmi a signálmi dávanými rukou.

6. POŽIARNA PREVENCIA, ÚRAZY, PRVÁ POMOC

6.1. Požiarne prevencia

1) Zabezpečenie požiarnej ochrany je súčasťou zodpovednosti a povinnosti každého vedúceho zamestnanca podľa rozsahu jeho pôsobnosti. Súčasne zodpovedá za vykonávanie protipožiarnych opatrení a za dodržiavanie protipožiarnych predpisov, pracovných inštrukcií, postupov a technologickej disciplíny a nepripustí ich porušenie.

2) Všetci zamestnanci na stavbe sú povinní poznať a dodržiavať predpisy požiarnej ochrany, plniť stanovené úlohy na úseku prevencie, vrátane účasti na školení a odbornej príprave. Bez meškania musia ohlásiť nadriadenému vady a nedostatky ohrozujúce požiarne bezpečnosť.

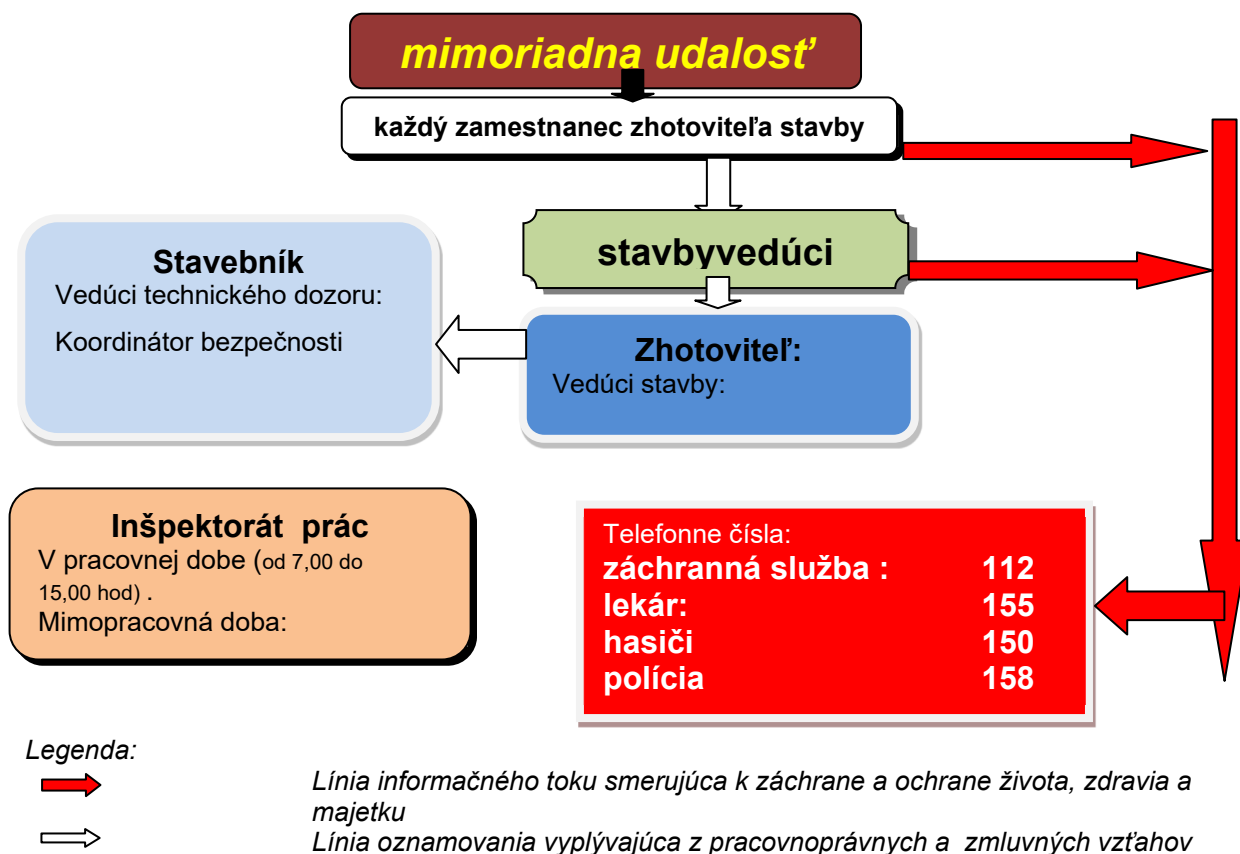
3) Činnosti so zvýšeným nebezpečenstvom vzniku požiaru (práca s otvoreným ohňom, zváranie, lepenie horľavých látok, brúsenie, a pod.) ako aj používanie všetkých elektrických zariadení (vrátane batériových svietidiel, vrtačiek, meracích zariadení atď.) v priestoroch s nebezpečenstvom výbuchu je možné iba na základe písomného povolenia pre tieto práce. Vystavovateľ povolenia stanoví podmienky a bezpečnostné opatrenia s ohľadom na konkrétne podmienky a mieru ohrozenia výbuchom či požiarom a na prevedenie zariadenia.

- 4) Protipožiarne asistenčné hliadky (v zmysle §19 a 23 Vyhlášky MV SR 121/2002 Z.z.) organizuje zhotoviteľ. Zodpovedný zamestnanec (stavbyvedúci) má založenú dokumentáciu o jej príprave a spôsobilosti, pri výkone protipožiarnej asistenčnej hliadky zamestnanec musí byť vybavený podľa podmienok písomného povolenia
- 5) Skladové objekty s uloženými horľavými látkami, bunky sociálneho zariadenia, kancelárske bunky musia byť vybavené (zabezpečené) prenosnými hasiacimi prístrojmi.
- 6) Zneškodnenie odpadu pálením na stavbe je prísne zakázané.
- 7) Horľavé alebo ľahko zápalné látky ako pohonné hmoty, čistiace prostriedky atď. musia byť riadne skladované v uzatvorených a jasne označených nádobách, oddelene od iného materiálu a mimo pracovných priestorov. Skladovacie priestory musia byť zreteľne označené výstražnými značkami.

6.2. Úrazy, prvá pomoc, lekárska starostlivosť

- 8) Problematika pracovných úrazov je riešená v zákone č. 311/2001 Z.z. (Zákoník práce), zákone č.124/2006 Z.z. a vo Vyhláške MPSVaR SR č. 500/2006 Z.z
 - 9) Každý zhotoviteľ musí mať spracovanú metodiku evidencie a registrácie úrazov.
 - 10) Prvá pomoc a lekárska starostlivosť musí byť poskytnutá v prípade každého poranenia, otravy alebo náhleho vážneho zhoršenia zdravotného stavu. Predstavuje súhrn rýchlych opatrení, ktoré sú nutné k ochrane zdravia a života postihnutého. Poskytovanie predlekárskej prvej pomoci musí byť zamerané vždy na zachovanie hlavných životných funkcií. Bezpečnosť zranenej osoby a jej záchrana majú prvoradú dôležitosť.
 - 11) Všetci zamestnanci stavby musia vedieť, kde sa nachádzajú prostriedky prvej pomoci na jeho pracovisku a musia byť oboznámení so zásadami a postupmi poskytovania prvej pomoci.
 - 12) Každý zamestnanec je povinný:
 - ihneď po zistení úrazu poskytnúť prvú pomoc zranenému podľa svojich schopností a možností
 - privolať zdravotnú a záchrannú službu
 - informovať nadriadeného alebo stavbyvedúceho
 - podľa vlastných možností zamedziť vzniku následných škôd na zdraví zamestnancov a škodám na zariadeniach
 - 13) Podľa charakteru vzniknutej mimoriadnej udalosti (hromadný úraz, otrava, požiar, nutnosť vyprostenia zraneného a pod.) je treba privolať aj záchranný útvar
 - 14) Zhotoviteľ musí zabezpečiť, aby počas vykonávania stavebných prác bol na stavenisku (pracovisku) spôsobilý zamestnanec, ktorý vie poskytnúť prvú pomoc a súčasne vie zabezpečiť prípadný odvoz postihnutého zamestnanca do nemocnice resp. privolanie záchrannej služby
 - 15) Komunikačný plán určuje informačné toky pre zaistovanie hlásení v zmysle platných predpisov a uzavretých zmlúv. Každý zhotoviteľ musí mať na pracovisku dostupne umiestnené „Poplachové smernice“ a „Prehľad dôležitých telefónnych čísel a adries“ Adresa a telefónne číslo miestnej záchrannej služby sú viditeľne umiestnené na miestach s prostriedkami na poskytovanie prvej pomoci
- Pravidlá používania lekárničiek prvej pomoci
- 16) Lekárnička prvej pomoci musí byť vybavená prostriedkami na poskytnutie prvej pomoci. Lekárničky musia byť označené a ľahko prístupné.
 - 17) Lekárničky prvej pomoci v nástenných skrinkách sa inštalujú v objektoch zariadeniach staveniska . Na pracoviskách bez stabilných miestností musia byť aspoň zdravotnícke brašne.
 - 18) Lekárničky sú majetkom jednotlivých firiem a za ich stav, vybavenie, využívanie a dopĺňovanie zodpovedajú stavbyvedúci na stavbe. Obsah a veľkosť lekárničiek prvej pomoci sa riadi špecifickými rizikami prác a počtom zamestnancov.

6.3. Komunikačný plán

7. PRÁCE S OSOBITNÝM NEBEZPEČENSTVOM

- 1) V prílohe č. 2 k NV SR č. 396/2006 sú uvedené práce s osobitným nebezpečenstvom (najmä)
- 2) Všeobecné opatrenia pre práce s osobitným nebezpečenstvom:
 - a. V súlade s článkami 3.5. Povoľovanie prác a 5.1 Bezpečné pracovné postupy a plánovanie prác tohto Plánu BOZP musia byť Zhotoviteľom vypracované bezpečné pracovné postupy pre jednotlivé činnosti v technologických postupoch a každý technologický postup na stavbe musí posúdiť koordinátor bezpečnosti zhotoviteľa a následne je predkladaný koordinátorovi bezpečnosti stavby.
 - b. Technologický postup Zhotoviteľa musí :
 - i. Akceptovať všetky opatrenia uvedené v Pláne BOZP stavby
 - ii. Obsahovať osobitné opatrenia pre jednotlivé práce s osobitným nebezpečenstvom
 - c. Koordinátor dokumentácie poverený stavebníkom predkladá technickému stavebnému dozoru a koordinátorovi bezpečnosti písomnú informáciu o zmenách v projektovej dokumentácii (PD) a k nej vyhotovenej výrobnotechnickej dokumentácii (VTD) o premietnutí deklarovaných zmien PD a VTD v zmene plánu bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci so zohľadnením na časový priebeh prác a ich časovú nadväznosť pri nevyhnutnej potrebe súčasného výkonu viacerých činností, ktorými sa jednotliví podzhotovitelia ohrozujú pri stavebných prácach a pri prácach s osobitným nebezpečenstvom a vykonanú úpravu pravidiel na vykonávanie prác na stavenisku a osobitných opatrení pre práce s osobitným nebezpečenstvom
 - d. Zhotoviteľ vykoná úpravu pravidiel na vykonávanie prác na stavenisku a osobitných opatrení pre práce s osobitným nebezpečenstvom
 - e. Zodpovedná osoba za bezpečnosť na stavenisku (uvedená v technologickom postupe) zabezpečí pred začatím prác preukázateľné oboznámenie všetkých pracovníkov s platným technologickým postupom (TP)
- 3) Jednotlivé práce s osobitným nebezpečenstvom budú bližšie špecifikované v technologickom postupe.
- 4) Na stavbe „Oprava mosta ev.č. 64-019A na križovatke R1A a I/64“ je z prác uvedených v prílohe č. 2 k NV SR č. 396/2006 (práce s osobitným nebezpečenstvom) uvažované s týmito prácami s osobitným nebezpečenstvom:
 - a. *Práce, pri ktorých sú zamestnanci vystavení nebezpečenstvu zasypania a pádu z výšky, kde sa riziko zvyšuje charakterom práce, použitým pracovným postupom alebo podmienkami pracovného prostredia na stavenisku*
Opatrenia :
 - na zabránenie pádu z výšky sa musí prednostne využívať kolektívne zabezpečenie, v prípade potreby aj nevyhnutné osobné ochranné pracovné pomôcky - podrobnosti o prácach vo výške v kapitole 5.5. tohto Plánu BOZP
 - na zabránenie zasypania sa budú dodržiavať zásady zabezpečenia stability stien výkopov opísaných bližšie v kapitole 5.8. tohto Plánu BOZP
 - všetky osobitné opatrenia musia byť uvedené v TP - v závislosti od typu konštrukčného prvku, použitej technológie a mechanizácie
 - b. *Montáž alebo demontáž ťažkých konštrukčných prvkov*
Opatrenia :
 - všetky osobitné opatrenia musia byť uvedené v TP - v závislosti od typu konštrukčného prvku, použitej technológie a mechanizácie

8. STAVEBNÉ PRÁCE V PRIESTOROCH BEZ VYLÚČENIA VEREJNOSTI

- 1) Stavebná činnosť na celej stavbe ovplyvňuje plynulý a bezpečný pohyb a pobyt osôb - verejnosti.
- 2) Stavebnou činnosťou nesmie byť ohrozená bezpečnosť a zdravie ostatných osôb, ktoré sa môžu pohybovať a vstupovať do priestorov bez vylúčenia verejnosti počas realizácie stavebných prác.
- 3) Počas realizácie stavebných prác musí zhotoviteľ vhodným spôsobom zabezpečiť ochranu a vytvoriť bezpečné podmienky pre pohyb verejnosti s vyznačením bezpečných trás pohybu v miestach dotknutých stavebnými úpravami.
- 4) Počas realizácie stavebných prác musí zhotoviteľ dodržiavať ustanovenia Vyhlášky MŽPSR č. 532/2002 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o všeobecných požiadavkách na výstavbu a o všeobecných technických požiadavkách na stavby užívané osobami s obmedzenou schopnosťou pohybu a orientácie.
- 5) Zhotoviteľ pred začatím prác :
 - zabezpečí vypracovanie schém umiestnenia dočasných prechodov pre verejnosť vzhľadom na harmonogram prác (v spolupráci s koordinátorom bezpečnosti, ostatnými zhotoviteľmi dotknutých SO a správcom)
 - zabezpečí rozmiestnenie bezpečnostných tabúl s označením bezpečného prístupu na dočasný prechod pre verejnosť
 - zabezpečí rozmiestnenie tabúl s označením zákazu vstupu na stavenisko nepovolaným osobám
 - zabezpečí vyznačenie a ohradenie koridorov a prechodov zábradlím
- 6) Zhotoviteľ zabezpečí preukázateľné poučenie všetkých osôb zúčastnených na predmetných stavebných prácach o bezpečných pracovných postupoch
- 7) Pracoviská zo strany prístupu verejnosti musia byť zabezpečené vybudovaním kolektívnej ochrany proti pádu z výšky, resp. proti prepadnutiu (dvojtyčové zábradlie vysoké 1,0 m)

9. ODSTRAŇOVANIE STROMOV A KRÍKOV

- 1) Pri odstraňovaní stromov a kríkov je nutné sa riadiť :
 - technologickými postupmi vypracovanými pre konkrétne činnosti,
 - v prípade použitia strojných zariadení je potrebné rešpektovať návody na použitie jednotlivých strojov a zariadení
 - Vyhláškou MPSaR SR č. 46/2010 Z .z., a č.100/2015 Z.z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri lesnej práci a podrobnostiach o odbornej spôsobilosti na výkon niektorých pracovných činností na obsluhu niektorých technických zariadení
- 2) Všetky práce musia byť vykonávané tak, aby boli stále minimálne 2 osoby prítomné na pracovisku
- 3) Dodávateľ týchto prác je povinný:
 - zabezpečiť označenie komunikácií prechádzajúcich pracoviskom príslušnými bezpečnostnými značkami (*Zákaz vstupu nepovolaným osobám, Pozor vykonáva sa ťažba dreva apod.*)
 - mať stanovené dorozumievacie signály
 - vykonať preventívne opatrenia OPP

10. PODMIENKY PRE PREVÁDZKU MOTOROVÝCH DOPRAVNÝCH VOZIDIEL

- 1) Vodičom dopravného vozidla môže byť len pracovník starší ako 18 rokov, zdravotne spôsobilý, vlastníci platný preukaz pre vodičov motorových vozidiel so zodpovedajúcim oprávnením pre pridelené vozidlo, u stavebných ešte preukaz strojníka pre zodpovedajúci typ mechanizmu a s predpísaným školením pre určené pracoviská.
- 2) Pri zastavení alebo prerušení prevádzky mechanizmov na dobu dlhšiu ako 15 min. je vodič povinný vypnúť motor. Všetky obsluhy mechanizmov sú povinné používať príslušné ochranné pracovné prostriedky.
- 3) Vodič ďalej
 - a) nesmie zastavovať a stáť na mieste, kde vozidlo prekáža z hľadiska bezpečnosti práce a technických zariadení alebo je ohrozené prácou vykonávanou v jeho blízkosti, povahou terénu alebo vedením vysokého alebo veľmi vysokého napätia,
 - b) nesmie sa s vozidlom otáčať a cúvať, ak nemá dostatočný rozhľad alebo ak tomu nevyhovuje povaha terénu,
 - c) musí v prípadoch, ak to vyžadujú okolnosti, najmä nedostatočný rozhľad, zaistiť bezpečné cúvanie a otáčanie pomocou spôsobilej a náležite poučenej osoby, ak túto osobu stratí z dohľadu, je povinný ihneď zastaviť,
 - d) musí začiatok cúvania v prípade, ak nemá dostatočný spätný výhľad z vozidla a cúvanie nie je zabezpečené pomocou spôsobilej a náležite poučenej osoby, zdôrazniť zvukovým výstražným signálom,
 - e) musí pred opustením vozidla vykonať také opatrenia, aby vozidlo nemohlo ohroziť bezpečnosť osôb a

technických zariadení,

f) môže tlačiť vozidlo motorickou silou len pomocou ťažnej tyče, ktorá je na vozidlách riadne zaistená,

g) musí pri vlečení vozidla dodržiavať ustanovenia osobitných predpisov.

4) Vodič smie vchádzať ku staveniskám a podobným miestam len vtedy, ak je povrch terénu k nim dostatočne široký, pevný a zjazdový.

5) Vozidlá na stavbe musia byť vybavené zvukovou signalizáciou pri cúvaní. Ak takouto signalizáciou nie je vozidlo vybavené, musí byť cúvanie riadené inou osobou, ktorú musí mať vodič v zornom poli

6) Rýchlosť cúvania na miestach, kde nie je možné vylúčiť cúvanie (nakládky a vykládky, pri opravách apod) musí byť čo najnižšia, aby osoby, ktoré sa dostali nečakane do smeru cúvania, mali možnosť z ohrozeného priestoru uniknúť.

7) Najvyššie prípustné zaťaženie vozidiel je dané technickými podmienkami jednotlivých motorových vozidiel a mechanizmov. Obsluhy týchto vozidiel sú povinné obmedziť záťaž len na dovoľenú hmotnosť, ktorá je určená v technických podmienkach, prípadne v predpisoch na dopravu zvláštnych druhov materiálov (preprava výbušnín, nebezp. látok a. i.).

8) Vozidlá sa k miestu nakladania pristavujú zásadne na pokyn obsluhy rýpadiel, nakladačov. Vozidlá sa pristavujú tak, aby lopata rýpadla, alebo nakladača nedosahovala úroveň kabíny vozidla a osádka vozidla nemohla byť ohrozená padajúcim materiálom, prípadne lyžicou rýpadla alebo nakladača. Odchod vozidla z nakladacieho miesta sa riadi pokynmi obsluhy uvedených strojov.

9) Pri odstavení vozidiel je potrebné zaistiť ich proti samovoľnému pohybu a nedovolenému použitiu.

10) Preprava nadrozmerných bremien sa môže vykonávať len za stáleho technického dozoru.

11) Vodiči a obsluhy mechanizmov sú zodpovední hlavne za:

a) riadne prevzatie vozidla alebo mechanizmu a jeho výstroje na začiatku zmeny,

b) za bezpečnú prevádzku vozidiel a mechanizmov,

c) riadnu údržbu a čistotu vozidiel počas prevádzky i mimo nej,

d) včasné hlásenie závad, ktoré zistil v priebehu zmeny, ak ich nemôže sám odstrániť,

e) dodržanie všetkých bezpečnostných predpisov ako na stavbe, tak i na verejných komunikáciách,

f) riadne odovzdanie vozidla alebo mechanizmu nasledujúcej zmene,

g) odovzdanie vozidla alebo mechanizmu písomne v "Knihe stroja (vozidla)".

12) Počas prevádzky strojov a zariadení sa musia vykonávať ich pravidelné predpísané kontroly, skúšky, revízie, údržba a opravy.

13) Preprava osôb na strojoch je zakázaná !!!

11. STAVBA A ÚPRAVA MOSTOV A PRIEPUSTOV

1) Zhotoviteľ pred začatím prác :

- zabezpečí vypracovanie technologických postupov s detailným pracovným postupom činností s dôrazom na bezpečnosť pri práci
 - zakladanie spodnej stavby
 - montáž a demontáž debnenia a podporných konštrukcií
 - budovanie nosných konštrukcií
 - dokončovacie práce
 - opravy
 - sanačné a rekonštrukčné práce
- zabezpečí rozmiestnenie tabúl s označením zákazu vstupu na stavenisko nepovolaným osobám a tabúl podľa prílohy č. 4
- zabezpečí vyznačenie komunikácií dopravnými značkami
- zabezpečí ochranu komunikácií dotknutých stavebnou činnosťou

2) Zariadenie staveniska zhotoviteľ zriadi podľa POV s ohľadom na prístupové cesty

3) Každý zhotoviteľ zabezpečí preukázateľné poučenie všetkých osôb o bezpečných pracovných postupoch.

4) Vzhľadom k tomu, že pri budovaní a úpravách mostov a priepustov je značné množstvo prác vo výškach resp. nad voľnou hĺbkou a tieto sú dovolené do určitej rýchlosti vetra, musí byť takéto pracovisko povinne vybavené anemometrom.

5) Pri výstavbe a úprave mostov a priepustov, zhotoviteľ vybuduje kolektívnu ochranu proti pádu osôb a predmetov do voľnej hĺbky počas celej doby výstavby. Miesto a spôsob vyhotovenia uvedie zhotoviteľ v TP v časovej súvislosti vzhľadom na harmonogram výstavby.

6) Proti pádu z výšky, resp. proti prepadnutiu, je potrebné zabezpečiť (v zmysle ustanovení príslušných predpisov) každého pracovníka, ktorý je na pracovisku takémuto nebezpečenstvu vystavený. Zhotoviteľ v technologických postupoch stanoví spôsob ich zabezpečenia.

7) Zhotoviteľ počas celej doby výstavby zabezpečí pracovisko v zmysle Vyhlášky č. 147/2013 Z.z a ďalších predpisov.

8) Pri výstavbe mostov nad vodným tokom zhotoviteľ vypracuje a počas prác zaistí (okrem vyššie uvedených zásad) systém záchrany osôb z vodného toku vzhľadom k postupu prác a stupňa zabezpečenia ochrany pracovísk v toku a nad ním. Systém určí najmä použitie v čase a priestore:

- záchranných kolies a záchranných viest
- záchranného člna so spôsobilou posádkou na záchranu osôb s patričnou výbavou
- postupu záchrany na brehu
- postup záchrany z vodného toku
- preukaznú informovanosť osôb na dotknutých pracoviskách

Systém záchrany zhotoviteľ predloží pred začatím prác koordinátorovi bezpečnosti stavby.

12. OBJEKTOVÁ SKLADBA STAVBY

1) Každý SO je samostatne dokumentovaný projektovou dokumentáciou predpísanej skladby. Bližšie opisy prác sú uvedené v jednotlivých dielčích projektoch.

2) Objektová skladba je súčasťou technickej správy projektu.

13. ČASOVÝ PLÁN VÝSTAVBY

1) Bude spracovaný časový plán výstavby, bude priebežne aktualizovaný zhotoviteľom a bude dostupný k nahliadnutiu u vedúceho stavby.

PRÍLOHY

PRÍLOHA Č.1 : PODSTATNÉ ZÁKONY, VYHLÁŠKY, NARIADENIA

Zákony:

251/2012	O energetike a o zmene niektorých zákonov
8/2009	O cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov
355/2007	O ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia
124/2006	O bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov
125/2006	O inšpekcii práce a o zmene a doplnení zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov
311/2001	Zákonník práce
50/1976	o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov
133/2013	O stavebných výrobkoch a o zmene a doplnení

Vyhlášky:

99/2016	O podrobnostiach o ochrane zdravia pred záťažou teplom a chladom pri práci
147/2013	ktorou sa ustanovujú podrobnosti na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri stavebných prácach a prácach s nimi súvisiacich a podrobnosti o odbornej spôsobilosti na výkon niektorých pracovných činností.
508/2009	ktorou sa ustanovujú podrobnosti na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci s technickými zariadeniami tlakovými, zdvíhacími, elektrickými a plynovými a ktorou sa ustanovujú tech. zariad., ktoré sa považujú za vyhradené tech. zariadenia
464/2009	ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevádzke vozidiel v premávke na pozemných komunikáciách
9/2009	ktorou sa vykonáva zákon o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov
549/2007	ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácií a o požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií v životnom prostredí
541/2007	O podrobnostiach o požiadavkách na osvetlenie pri práci
448/2007	O podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii
500/2006	ktorou sa ustanovuje vzor záznamu o registrovanom pracovnom úraze
59/ 1982	ktorou sa určujú základné požiadavky na zaistenie bezpečnosti práce a technických zariadení, v znení vyhlášok č. 374/ 1990 a 484/1990 Z.z..

Nariadenia vlády:

396/2006	o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na stavenisko
395/2006	o minimálnych požiadavkách na poskytovanie a používanie osobných ochranných pracovných prostriedkov
392/2006	o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri používaní pracovných prostriedkov
391/2006	o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko
387/2006	o požiadavkách na zaistenie bezpečnostného a zdravotného označenia pri práci
355/2006	o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci
281/2006	o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri ručnej manipulácii s bremenami
115/2006	o minimálnych zdravotných a bezpečnostných požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou hluku
416/2005	O minimálnych zdravotných a bezpečnostných požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou vibráciám

PRÍLOHA Č.2 :ZOZNAM ZAMESTNANCOV ZHOTOVITEĽOV (VZOR)

Zhotoviteľ:

Zoznam zamestnancov na stavbe:

			Oboznamovanie (§ 7 zák.124/2006)	Zdravotná spôsobilosť	Odborná spôsobilosť						práca vo výškach	Iné
p.č.	Priezvisko	meno			platnosť	platnosť	Vyhl.508/2009		Stavebné stroje			
					činnosť	platnosť	druh	platnosť	druh	platnosť		

podpis zodpovednej osoby, potvrdzujúci správnosť údajov

PRÍLOHA Č.3: OSNOVA VSTUPNÉHO OBOZNÁMENIA NA PRACOVISKÁCH STAVBY (VZOR)

- I. Zoznámenie so stavbou a informácie o BOZP**
 - 1. Oboznámenie s projektom stavby
 - 2. Vedenie stavby, koordinátor bezpečnosti a zúčastnení zhotoviteľa
 - 3. Určenie pracovného miesta, druhu, spôsobu a postupu prác
 - 4. Oboznámenie s "Plánom bezpečnosti a ochrany zdravia na stavbe"
 - 5. Zásady BOZP na stavenisku - pravidlá chovania a pravidlá osobnej bezpečnosti na stavenisku
 - 6. Informácie o pracovnej dobe a prestávkach v práci
 - 7. Základné povinné osobné ochranné pomôcky a ich účel
 - 8. Postupy pre prácu v blízkosti elektrického zariadenia a na elektrických zariadeniach
 - 9. Oboznámenie s prístupovými komunikáciami
 - 10. Umiestnenie sanitárnych zariadení
 - 11. Prostriedky (lekárničky) a spôsob zaistenia prvej pomoci
 - 12. Ohlasovanie úrazov, nebezpečných udalostí a nehôd
 - 13. Zdroje energií a podmienky použitia energetických zariadení a inštalácií na stavenisku
 - 14. Umiestnenie hlavných uzáverov a vypínačov
 - 15. Zaisťovanie pracovísk a stavby po ukončení prác
 - 16. Dôraz na zákaz požívanie alkoholu, drog a iných omamných látok a zákaz fajčenia
- II. Poriadok na stavbe a zásady enviromentálnej politiky na stavbe**
 - 17. Zásady ochrany vôd a ovzdušia
 - 18. Triedenie odpadov na stavbe, ich ukladanie v konkrétnych podmienkach stavby .
 - 19. Manipulácia s odpadmi a dovoľené spôsoby ich likvidácie v podmienkach stavby
 - 20. Havarijný plán
- III. Informácie o vyskytujúcich sa rizikách**
 - 21. Podmienky pre prácu s látkami zdraviu škodlivými
 - 22. Oboznámenie s rizikami pri prácach na stavenisku
- IV. Poučenie o pravidlách pri práci na strojoch**
 - 23. Používanie strojov a mechanizmov v podmienkach staveniska
 - 24. Obsluha strojov a zariadení
- V. Ochrana pred požiarmi**
 - 25. Protipožiarna prevencia v podmienkach staveniska
 - 26. Umiestnenie prostriedkov OPP
 - 27. Požiarne nebezpečné činnosti a pracoviská na stavbe
- VI. Oboznámenie s technologickými a pracovnými postupmi, návody na obsluhu**
- VII. Iné dôležité informácie**

PRÍLOHA Č.4 : TABUĽA PRI VSTUPE NA STAVENISKO

STAVBA	Bratislava, MČ Devín – PD Dobudovanie chodníka a priechodu pre chodcov na Kremel'skej ul. v Devíne
STAVEBNÍK	Banskobystrický samosprávny kraj
ZHOTOVITEĽ	Magistrát hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy

